
Onderzoek van levenskwaliteit en zorgconsumptie bij diabetici

---

Johan Vanoverloop, stafmedewerker

Onderzoek & Ontwikkeling

SAMENVATTING

Onze leden die antidiabetica gebruiken: meer dan 1 op de 20.

In totaal hebben we 166.971 leden kunnen identificeren waaraan een vooropgesteld minimum voor 30 dagen (DDD) aan antidiabetica is afgeleverd in 2010 en die we gedurende het volledige prestatiejaar konden opvolgen. **Het betreft 5,6% van al onze leden.**

Op basis van de voorgeschreven antidiabetica maken we een onderscheid in 6 groepen.

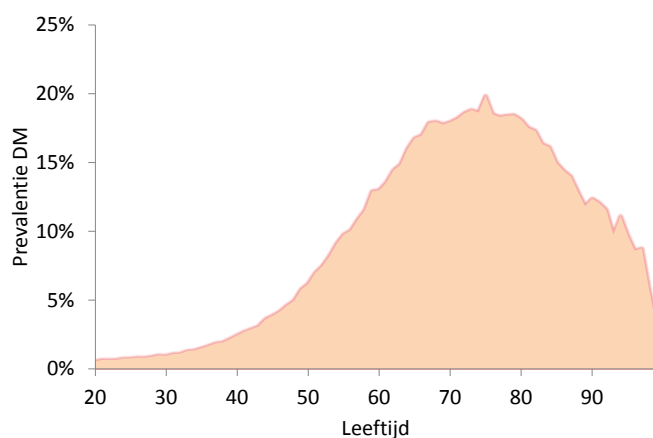
De grootste groep (66%) neemt enkel orale antidiabetica. De 2de grootste groep zijn leden die zowel insuline als orale antidiabetica innemen (15%). Een 3de groep neemt enkel insuline (13%). Ten slotte onderscheiden we nog een 4de groep van leden die, meestal naast de orale medicatie, ook de nieuwere generatie van antidiabetica gebruiken, met name de geneesmiddelen die het incretine-effect verhogen (6%).

Omdat er voorwaarden gekoppeld zijn aan het voorschrijven van de nieuwe insulinevormen wordt hierin een verder onderscheid gemaakt: voor zowel de leden onder insulinetherapie als de leden onder combinatietherapie is een groep gecreëerd met en zonder voorwaarden.

In het rapport verderop wordt dieper ingegaan op de verschillen in de consumptie van gezondheidszorgen die bestaan tussen deze onderscheiden groepen.

Evolutie volgens de leeftijd

De grote stijging van het aantal leden met antidiabetica-medicatie situeert zich rond de leeftijd van 40 jaar. Op die leeftijd maakt reeds 1 op 40 van onze leden gebruik van deze medicatie. Het hoogste percentage van diabetespatiënten bevindt zich rond de leeftijd van 75 jaar: zowat 18% neemt dan deze medicatie.

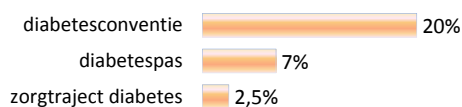

Conventie, zorgtraject en diabetespas

In de praktijk bestaan er verschillende instrumenten om de diabetespatiënt (financieel) bij te staan en te informeren.

Zo is er de diabetesconventie waaraan 20% van de diabetespatiënten is aangesloten. Het zorgtraject diabetes betreft 2,5% van de diabetespatiënten. Zeven procent van de diabetespatiënten, ten slotte, heeft een diabetespas.

Percentage van onze leden met DM in de conventie, in het zorgtraject of met een diabetespas:

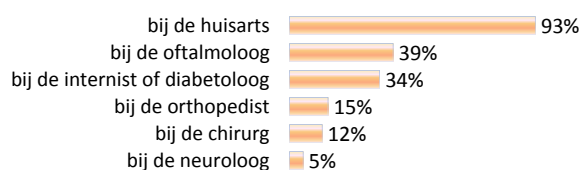
Consumptie van gezondheidszorgen

Contacten met zorgverleners.

De meeste patiënten zijn in de loop van 2010 in contact geweest met hun huisarts (93%).

Daarnaast had 34% een contact met de internist of diabetoloog. Slechts 39% van al deze diabetespatiënten had een contact met de oogarts.

Percentage van onze leden met DM met minimaal 1 contact in 2010

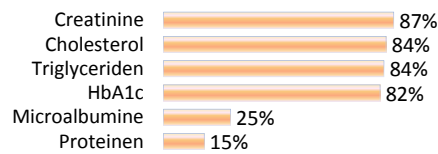
Er rest 4% die noch met de huisarts, noch met de internist of diabetoloog een contact heeft gehad in de loop van het jaar.

Klinische biologie.

Ofschoon een jaarlijkse meting van de cholesterol en een driemaandelijke meting van de HbA1c-waarde vaak aangeraden wordt voor diabetespatiënten, blijkt dit in de praktijk slechts voor iets meer dan 80% van deze patiënten ook te gebeuren.

Merkwaardig is dat het percentage leden met meting van creatinine-waarde (87%) hoger ligt dan het percentage leden met meting van de microalbumine-waarde (25%), daar deze laatste gevoeliger is voor het onderzoeken van een verminderende nierfunctie.

Percentage van onze leden met DM met minimaal een van de volgende testen klinische biologie in 2010

Complicaties.

Om een idee te verkrijgen van het voorkomen van mogelijke complicaties veroorzaakt door diabetes, werd een selectie gemaakt van specifieke nomenclatuurcodes die bij deze diabetespatiënten werden geattesteerd in 2010, hetzij ambulant, hetzij in het hospitaal.

Angiografieën, Doppler- en Duplex-onderzoeken, echocardiografieën en specifieke vasculaire interventies verwijzen naar mogelijks cardiovasculaire complicaties. Een derde van deze patiënten heeft een of meerdere dergelijke onderzoeken of ingrepen ondergaan in 2010.

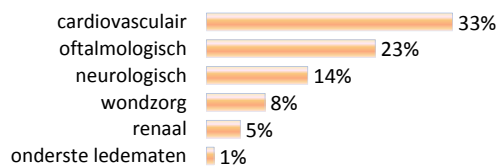
Specifieke technische oogonderzoeken en lasertherapie werden samengenomen als indicatie van oftalmologische complicaties. Iets meer dan 20% van de diabetespatiënten onderging dergelijk onderzoek of therapie.

De amputaties, de orthopedische schoen of prothese verwijzen wellicht naar complicaties van de onderste ledematen en komen in 1% van de gevallen voor.

Nierdialyse en niertransplantatie ten slotte worden geacht te verwijzen naar renale complicaties (5%).

Wondzorgen (8%) zijn eveneens een mogelijke indicatie van complicaties gerelateerd aan diabetes.

Percentage van onze leden met DM met behandeling of onderzoeken die verwijzen naar volgende complicaties:

De enquête

In totaal stuurden 1867 diabetespatiënten een goed ingevulde vragenlijst terug.

22% hiervan antwoordde diabetes type I te hebben tegenover 71% type II. 7% kon geen antwoord geven op deze vraag.

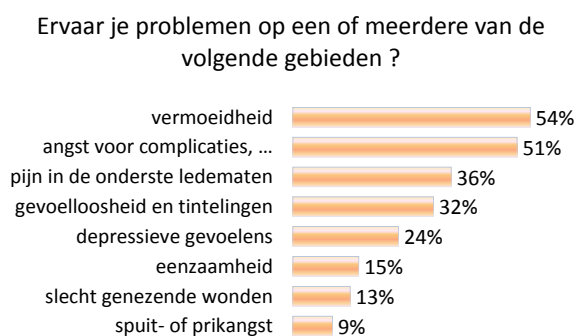
Subjectieve gezondheid.

Een belangrijk thema waarnaar gepeild werd was de subjectieve gezondheid en het beleven van zijn ziekte. Zesenzestig procent van de respondenten omschrijft zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Een derde daarentegen als minder goed tot slecht.

Problemen.

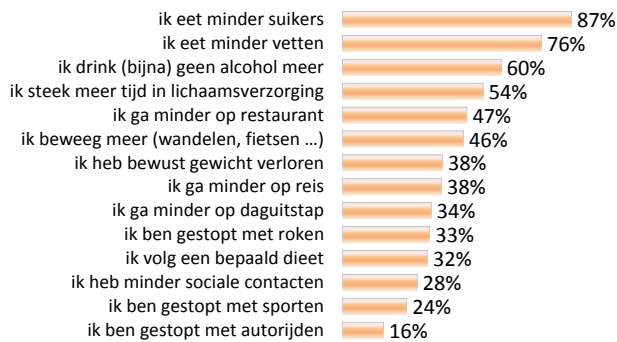
De helft van deze diabetespatiënten geeft aan problemen te ervaren zoals vermoeidheid en angst voor complicaties en verwikkelingen. Een derde vermeldt pijn in de onderste ledematen en gevoelloosheid en tintelingen. Een op de vier maakt gewag van depressieve gevoelens. Spuit- of prikangst komt als ervaren probleem het minst voor maar blijft desalniettemin bestaan bij 9% van de respondenten.

Aangepast gedrag.

De meerderheid van deze patiënten heeft zijn of haar eet- en leefgewoonten aangepast. Zo eet meer dan driekwart minder vetten en minder suikers.

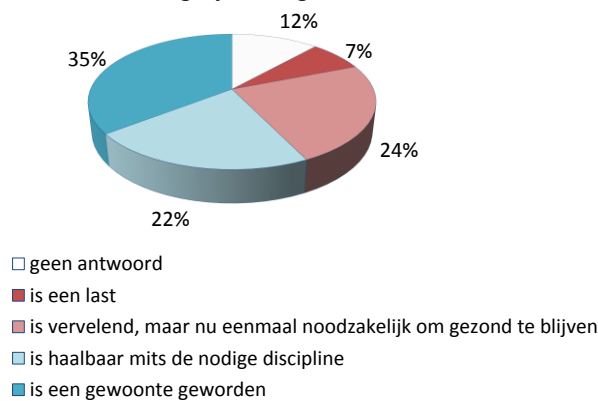
Percentage van onze leden met DM die volgende gedragswijzigingen aangeven

De dagelijkse zorg .

Voor een belangrijke groep is de dagelijkse zorg voor hun ziekte vervelend of zelfs een last. Voor ongeveer een even grote groep is deze zorg een gewoonte geworden.

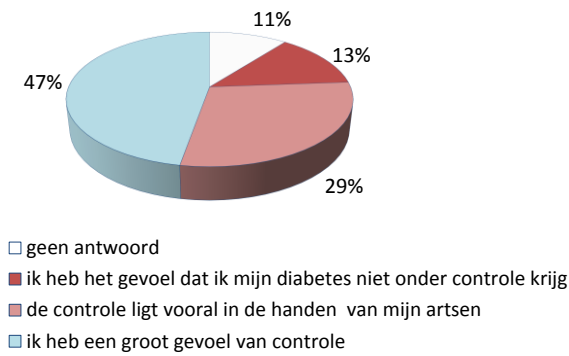
De dagelijkse zorg voor diabetes ...

Gevoel van controle.

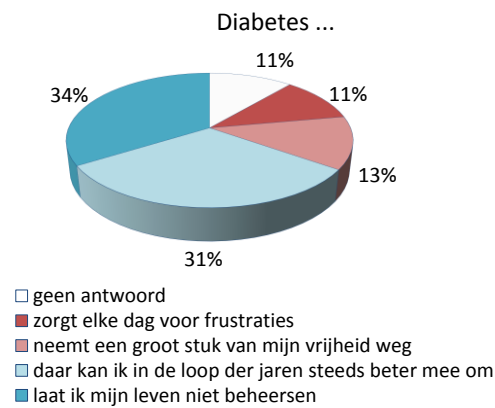
Ongeveer de helft van de geënquêteerden geeft aan een groot gevoel van controle te hebben over de ziekte. Dertien procent daarentegen duidt aan het gevoel te hebben de diabetes niet onder controle te krijgen.

Wat is jouw gevoel van controle over je ziekte ?

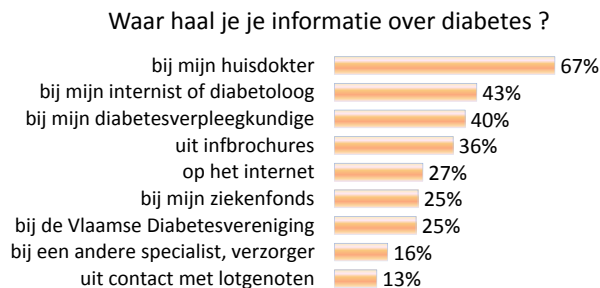
Beleving.

Wanneer gevraagd wordt om aan te geven welke uitspraak het best bij deze diabetespatiënten past, blijkt ook hier dat 26% eerder een negatieve antwoordmogelijkheid aangeeft: 11% gaat akkoord met de stelling dat diabetes elke dag voor frustraties zorgt en 13% vindt voor zichzelf dat diabetes een groot stuk van zijn of haar vrijheid wegneemt.

Informatiegaring.

Informatie over de ziekte wordt uit verschillende bronnen gehaald. Aan top staan uiteraard de zorgverleners. Maar ook het internet en de mutualiteit zijn met 25% een belangrijke bron van informatie.

Conclusies.

Het aantal leden met Diabetes Mellitus is een grote groep en bedroeg voor onze mutualiteit 166.971 leden in 2010. Verwacht wordt dat deze groep in aantal zal toenemen omwille van de verouderende bevolking.

Het is voor ons als mutualiteit van groot belang mee toe te zien dat deze groep patiënten jaarlijks goed opgevolgd wordt met het oog op het vermijden van complicaties.

Op basis van de geleverde prestaties ambulant en in het ziekenhuis kunnen we afleiden dat deze complicaties (cardiovasculair, oftalmologisch, renaal, ...) frequent voorkomen.

Daartegenover staat dat een jaarlijks oogonderzoek of een jaarlijkse meting van de cholesterol-, HbA1c-, Microalbumine – waarde niet altijd op systematische wijze gebeurt bij deze doelgroep.

Een betere opvolging van deze patiënten is m.a.w. mogelijk.

We vonden het ook belangrijk om stil te staan bij de bevraging van de beleving van de diabetespatiënt van zijn ziekte. De meerderheid van deze patiënten zegt van zichzelf een goede tot zeer goede gezondheid te hebben.

De helft geeft aan problemen te ondervinden zoals vermoeidheid en angst voor complicaties of verwickelingen in de toekomst.

Een kleine groep is negatief over zowel de dagelijkse zorg voor diabetes die ze als een last beschouwt als over het gevoel van controle over de ziekte. Het is belangrijk om speciale aandacht te besteden aan deze groep van patiënten niet alleen voor wat betreft het goed onder controle houden van de bloedsuikerspiegel maar ook wat betreft een goede opvolging van het jaarlijkse onderzoek.

Onderzoek van levenskwaliteit en zorgconsumptie bij diabetici

---

INLEIDING

De studie bestaat uit 2 delen.

In een eerste deel is het profiel opgemaakt van de diabetespatiënt op basis van de afgeleverde medicatie.

Wanneer een lid binnen het kalenderjaar 2010 voor meer dan 30 dagen (30 DDD) aan antidiabetica heeft gekocht, dan beschouwen we dat lid als een patiënt met diabetes. Dat criterium kwam er na overleg met de medische directie.

Omdat het accent van deze studie komt te liggen op de consumptie van zorg zullen we enkel de leden in de analyse betrekken die we een volledig jaar kunnen opvolgen. Dat impliceert dat we alle kinderen die geboren worden, alle leden die overlijden of alle leden die in de loop van het jaar de mutualiteit verlaten of vervoegen uitsluiten omdat het anders moeilijk wordt om uitspraken te doen op jaarbasis.

Uiteraard besteden we aandacht aan populatiekenmerken zoals leeftijd, geslacht, recht op het voorkeurtarief enzovoorts. Enkel de meest relevante verschillen worden in dit rapport getoond.

Maar in eerste instantie willen we enerzijds nagaan in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van de bestaande omkadering, zoals de conventie, het zorgtraject en de diabetespas. Daarnaast wensen we de consumptie te evalueren en dan in het bijzonder de jaarlijkse onderzoeken naar complicaties die zouden moeten gehouden worden.

Traditiegetrouw blijven we even stilstaan bij de kosten die een diabetespatiënt heeft, en dit zowel voor de patiënt zelf als voor de ziekteverzekering (ZIV).

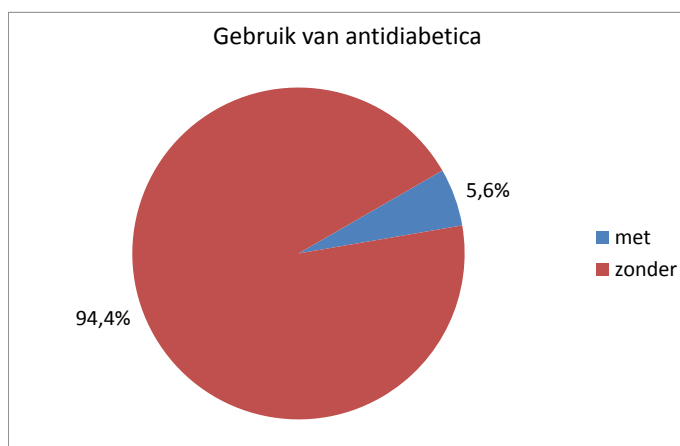
In het tweede deel van de studie tonen we de resultaten van een enquête die werd geplaatst in onze ledenmagazines, zoals "S-Magazine". Er was ook de mogelijkheid om aan deze enquête deel te nemen via het internet.

De vragenlijst peilde vooral naar de subjectieve gezondheid, naar de gevolgen in de praktijk van diabetes en naar gevoelens van angst, depressie en zelfcontrole.

ZORGCONSUMPTIE

Prevalentie van Diabetes Mellitus

In totaal hebben we 166.971 leden kunnen identificeren waaraan een vooropgesteld minimum voor 30 dagen (DDD) aan antidiabetica is afgeleverd in 2010 en die we gedurende het volledige prestatiejaar konden opvolgen. **Het betreft 5,6% van al onze leden.**

Onderscheid van de diabetespatiënten naargelang het medicatiegebruik

Deze groep van patiënten met diabetes is geen homogene groep. Een voor de hand liggend onderscheid kan gemaakt worden tussen patiënten die insuline gebruiken en patiënten die orale antidiabetica gebruiken. Daar er voor de recente generatie van insulines een goedkeuring nodig is van de adviserend geneesheer maken we hiervoor een bijkomend onderscheid. Ook de patiënten die bijkomend incretine-effect verhogende geneesmiddelen innemen beschouwen we als een aparte groep. Ten slotte is er een groep patiënten die zowel insuline als orale antidiabetica gebruikt, hetgeen vaak wordt genoemd als “combinatietherapie”. Aangezien de insuline in een combinatietherapie zowel met of zonder goedkeuring van de adviserend geneesheer kan zijn, bekomen we in totaal 6 groepen van antidiabetica-gebruikers (waarbij GV staat voor “geen voorwaarden”):

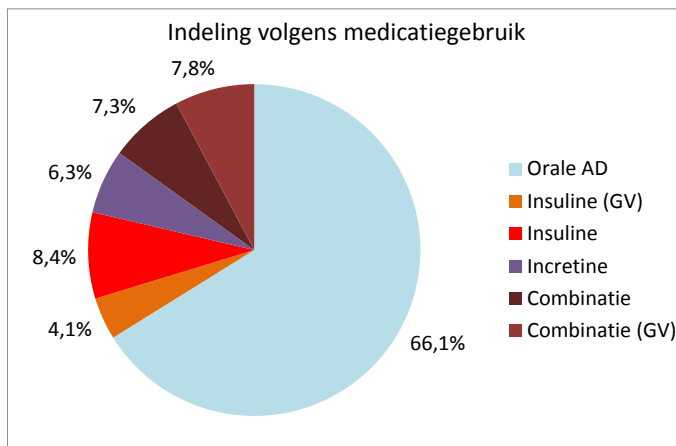
- Louter met orale AD
- louter met insuline, verkrijgbaar zonder voorwaarden (GV)
- Louter met insuline, met goedkeuring adviserend geneesheer
- Met incretine mimetica of DPP4-remmers (deze worden verder “incretine” genoemd)
- Met insuline met goedkeuring adviserend geneesheer en orale AD
- Met insuline (GV) en orale AD

Twee derde van de patiënten gebruiken enkel orale antidiabetica. Een of op de acht gebruikt enkel insuline waarvan de meerderheid insuline met goedkeuring door de adviserend geneesheer gebruikt.

Zes procent van de patiënten gebruikt incretine-effect verhogende medicatie.

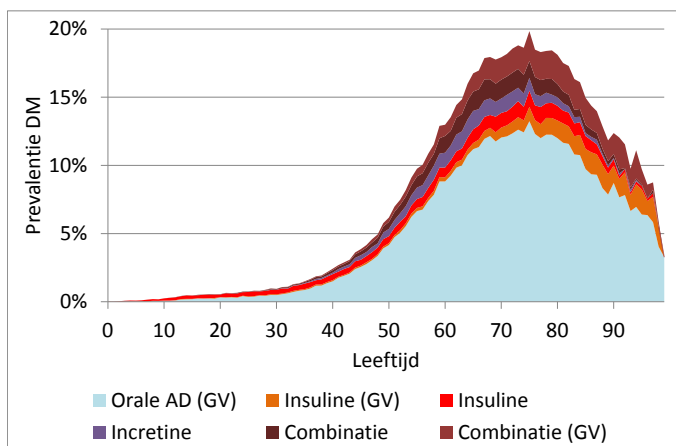
Tenslotte rest er nog 15% aan patiënten die insuline combineren met orale antidiabetica, waarvan de helft met insuline zonder voorwaarden.

Het is mogelijk dat een aantal van deze patiënten tijdens de onderzochte periode overschakelde van orale antidiabetica naar insuline en dus niet echt de 2 types van geneesmiddelen combineerde. Dit werd niet verder onderzocht in deze studie.

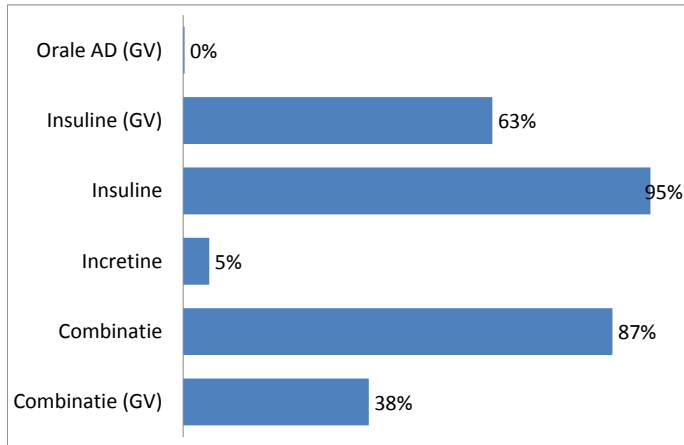
Prevalentie van Diabetes Mellitus volgens leeftijd

Vanaf de leeftijd van 40 jaar begint het voorkomen van de diabetes in onze ledenpopulatie sterk te stijgen. Van 2,4% op de leeftijd van 40 jaar naar 19,8% op de leeftijd van 75 jaar, waarna de prevalentie weer daalt. De sterke stijging is bijna volledig toe te schrijven aan de groep die enkel orale antidiabetica gebruikt.

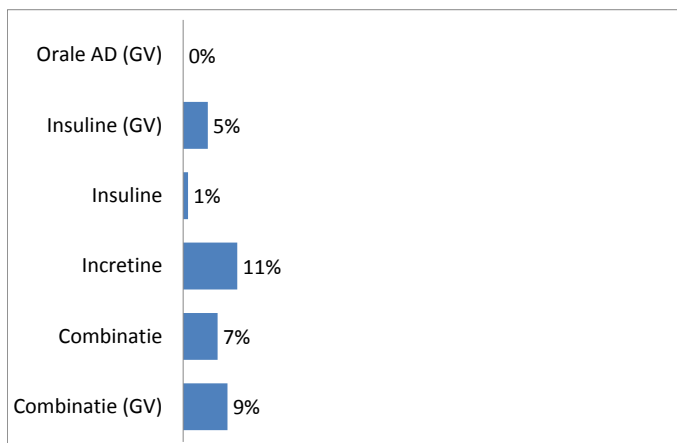
In de diabetesconventie

Van alle patiënten met diabetes is 20,4% aangesloten bij de diabetesconventie. Er zijn grote verschillen naargelang de 6 onderscheiden groepen.

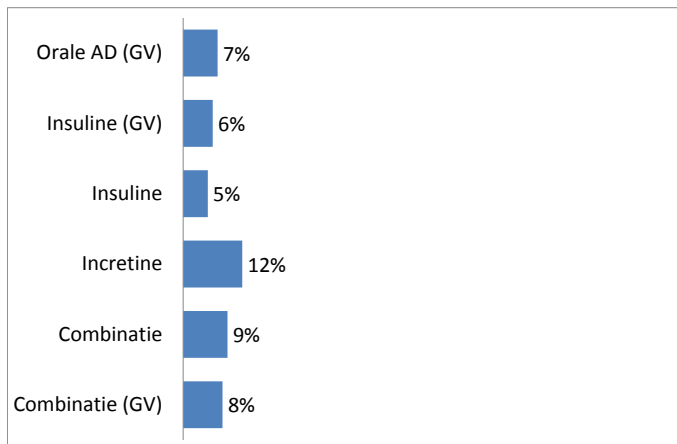
In zorgtraject diabetes

Slechts 2,5% van de patiënten met diabetes was in 2010 in het zorgtraject diabetes. De diabetespatiënten onder combinatietherapie en ook de patiënten onder incretine-effect verhogende medicatie halen de hoogste percentages.

Met een diabetespas

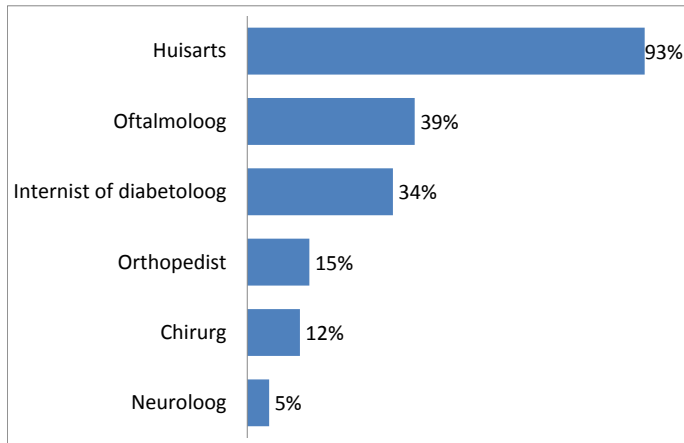
Zeven procent van de diabetespatiënten is in het bezit van een diabetespas.

1. Consultaties door diabetespatiënten

Meer dan 90% van alle diabetespatiënten heeft gedurende het kalenderjaar minstens 1 maal een contact gehad met de huisarts en 34% had minimaal een contact met de internist of diabetoloog.

Slechts 39% van alle diabetespatiënten had een contact bij de oftalmoloog.

Deze percentages zijn verschillend naargelang de 6 groepen die we onderscheiden. In de laatste kolom van de volgende tabel staan, louter ter illustratie, de percentages van contacten door al onze andere leden. Hier moet onmiddellijk bij vermeld worden dat deze populatie jonger is dan de populatie van diabetespatiënten.

	Orale AD (GV)	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
Huisarts	93%	91%	87%	95%	93%	94%	75%
Oftalmoloog	33%	43%	59%	43%	62%	46%	16%
Internist of diabetoloog	18%	58%	82%	44%	86%	51%	4%
Orthopedist	14%	13%	16%	15%	19%	17%	10%
Chirurg	10%	16%	15%	11%	18%	20%	6%
Neuroloog	5%	6%	6%	5%	7%	6%	3%

2. Ziekenhuisopnames

27,7% van de diabetespatiënten is tijdens het onderzochte kalenderjaar minstens 1 maal gehospitaliseerd geweest, hetzij via een dagopname, hetzij via een klassieke hospitalisatie.

De onderstaande tabel geeft deze percentages weer volgens de onderscheiden diabetesgroepen.

	Orale AD (GV)	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
Met ziekenhuisopname	21%	44%	39%	23%	42%	57%	14%

3. Medicatie

Wat betreft het percentage leden dat statines gebruikt stellen we bij 52,8% van alle leden met diabetes afleveringen van deze medicatie vast.

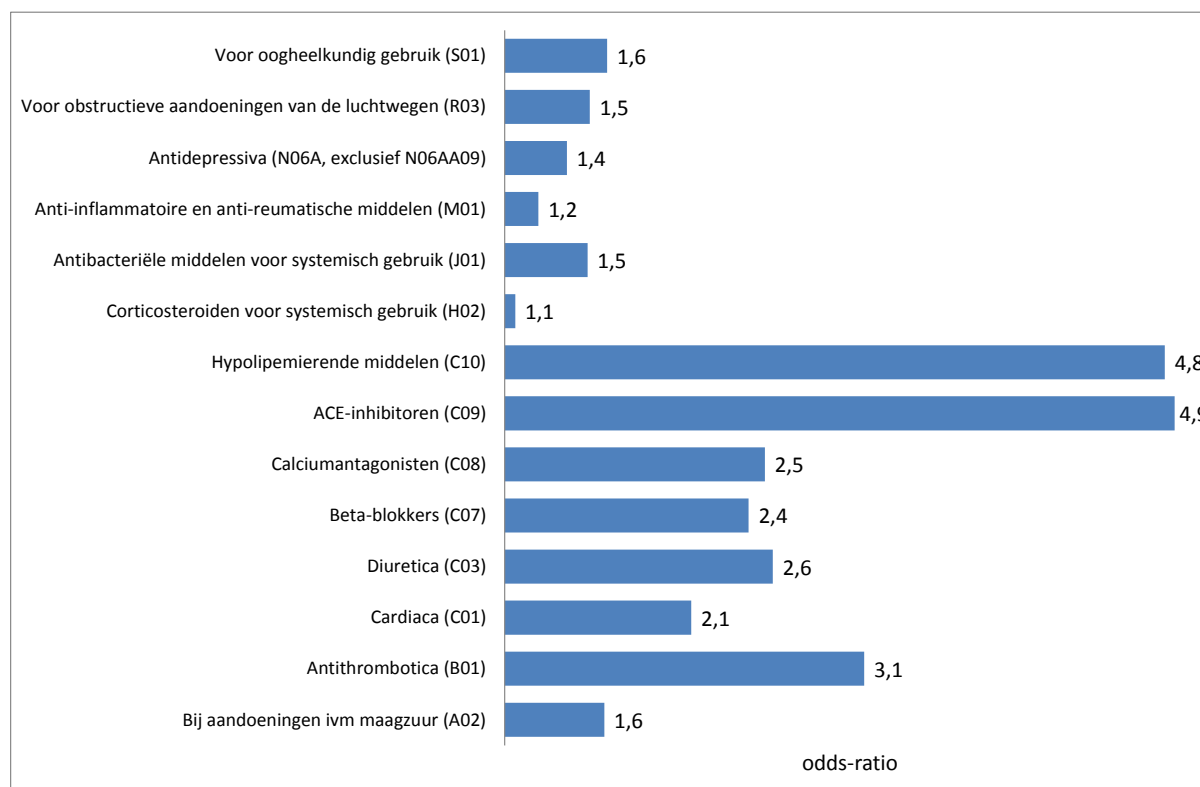
Het griepvaccin werd afgeleverd aan 50,4% van de patiënten met diabetes. Maar dit slaat enkel op de terugbetaalde vaccins. We beschikken niet over de informatie betreffende de vaccins die via de arbeidsgeneeskundige diensten werden toegediend.

	Orale AD (GV)	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
Statines	50%	46%	48%	63%	70%	60%	10%
Griepvaccin	48%	56%	47%	52%	55%	60%	12%

Wanneer we onderzoeken of leden met diabetes, naast hun antidiabeticagebruik, ook specifieke andere groepen van medicatie meer gebruiken dan leden zonder diabetes, dan blijkt het antwoord hierop positief te zijn.

Hiervoor maakten we gebruik van logistische regressies waarbij we corrigeerden voor leeftijd, geslacht en recht op het voorkeurtarief. Na correctie blijkt de kans op gebruik van hypolipemierende middelen bijna 5 maal hoger bij leden met diabetes. Het betreft hier vooral de statines die volgens de guidelines tot de standaardbehandeling horen.

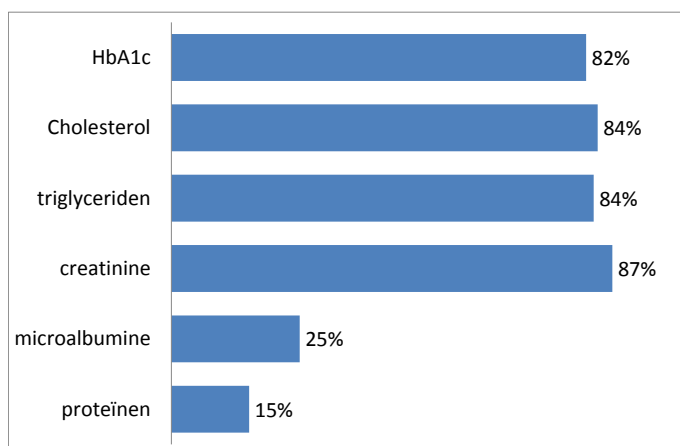
Voor andere geneesmiddelengroepen is de verhoogde kans niet zo voor de hand liggend, zoals bij voorbeeld een verhoogde kans op het gebruik van antidepressiva. Verhoogde odds-ratio's voor dergelijke groepen wijzen op een populatie met meer co-morbiditeit.

4. Klinische biologie

De meting van de cholesterolwaarden gebeurde bij 84% van de leden met diabetes, terwijl we een percentage verwachten dat tegen de honderd procent zou moeten zijn. Hetzelfde geldt voor de meting van de HbA1C-waarden.

Slechts bij 25% van de leden gebeurde een meting van de microalbumine-waarde. Volgens de guidelines geniet dit onderzoek de voorkeur om een verminderende nierfunctie op te sporen.

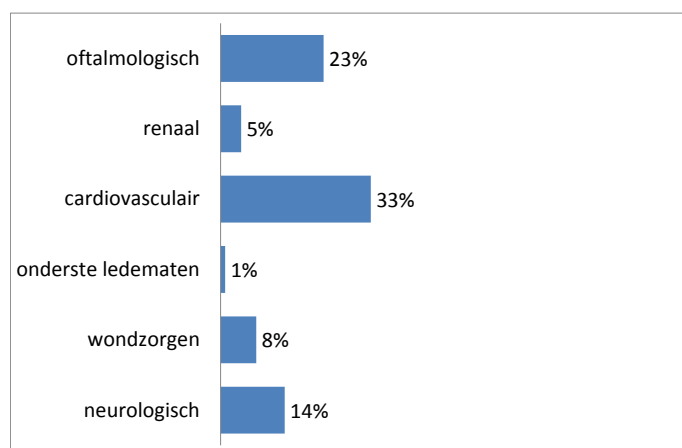

	Orale AD (GV)	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
HbA1c	76%	83%	97%	96%	99%	93%	0%
Cholesterol	81%	82%	91%	93%	96%	90%	0%
triglyceriden	80%	81%	90%	92%	96%	89%	0%
creatinine	84%	89%	93%	93%	97%	94%	0%
microalbumine	14%	34%	61%	34%	65%	37%	0%
proteïnen	9%	29%	31%	16%	33%	28%	0%

5. Complicaties (of verwijzingen ernaar)

Om een idee te hebben van het voorkomen van mogelijke complicaties werd gewerkt met specifieke nomenclatuur (zie bijlage) . Aldus bekwamen we 6 groepen waarvan de belangrijkste de cardiologische en oftalmologische complicaties zijn.

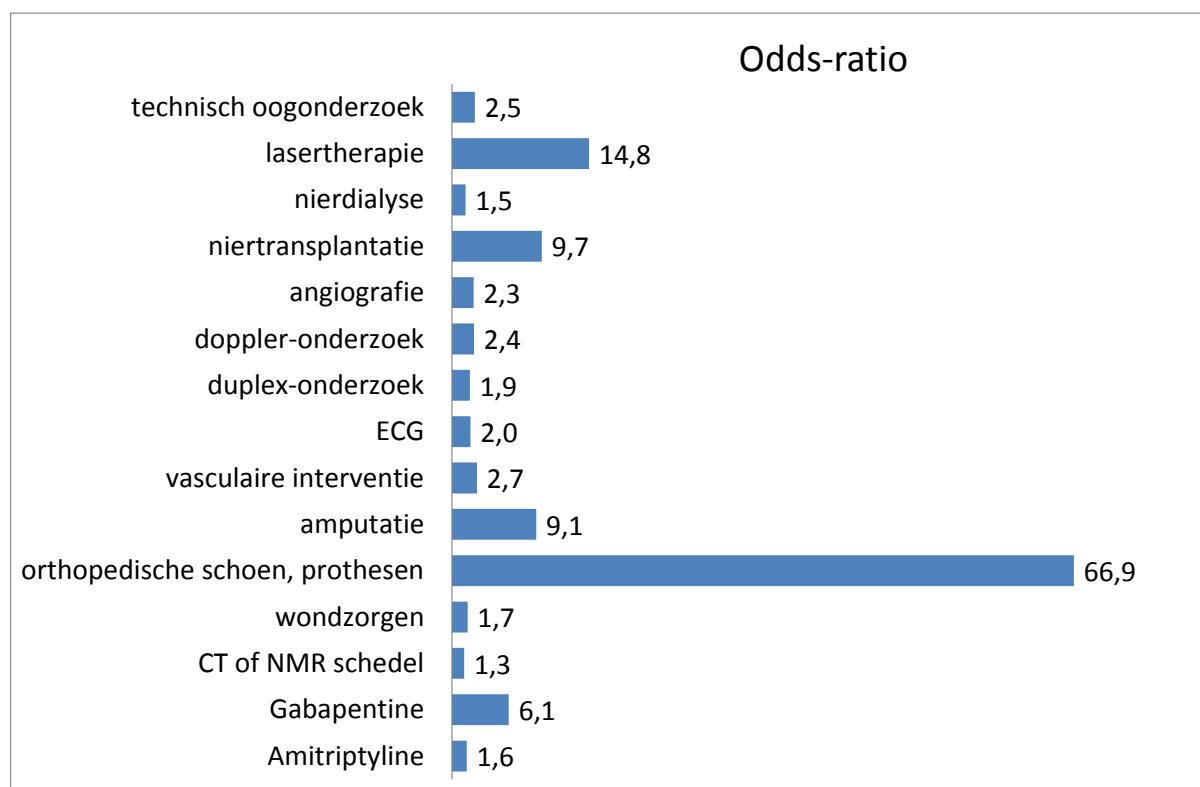
De onderstaande tabel met cijfers volgens de 6 onderscheiden diabetesgroepen geeft aan dat de percentages van groep tot groep sterk kunnen verschillen en dat de groep van diabetespatiënten een heterogene groep is.

	Orale AD (GV)	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
Technisch onderzoek	16%	30%	42%	24%	43%	30%	9%
Laser therapie	0%	3%	4%	1%	5%	2%	0%
Dialyse	3%	9%	8%	4%	6%	9%	3%
Niertransplantatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Angiografie	2%	7%	4%	3%	6%	10%	1%
Doppler	2%	4%	5%	2%	5%	4%	1%
Duplex	11%	21%	18%	13%	23%	25%	4%
ECG	22%	35%	28%	26%	38%	43%	7%
Interventies	1%	5%	3%	2%	4%	7%	0%
Amputaties	0%	1%	1%	0%	1%	1%	0%
Othopedisch schoeisel en prothesen	0%	2%	2%	1%	2%	2%	0%
Wondzorgen	6%	14%	11%	7%	12%	16%	3%
CT of NMR schedel	7%	15%	10%	7%	11%	18%	4%
Gabapentine, Pregabaline	1%	4%	5%	3%	7%	4%	0%
Amitriptyline	3%	4%	4%	3%	5%	5%	1%

Abstractie makend van de verschillen tussen de diabetespatiënten onderling werd tevens gekeken naar de verhoogde kans op de betreffende onderzoeken of interventies bij een patiënt met diabetes tegenover een patiënt zonder diabetes, na controle voor leeftijd, geslacht en voorkeurtarief.

Sterk verhoogde kansen worden opgetekend bij de geselecteerde nomenclatuur over de orthopedische schoen en prothesen, bij de nomenclatuur van lasertherapie, amputaties en niertransplantaties.

Het minst onderscheidend is de nomenclatuur over de CT of NMR van de schedel waarvan de kans slechts licht verhoogd is bij de diabetespatiënt vergeleken met een patiënt zonder diabetes

6. Kosten

De gemiddelde ZIV-kost van een diabetespatiënt bedraagt 3.756 EUR en de gemiddelde kost voor de diabetespatiënt bedraagt 349 EUR (het gaat dan om de officiële remgelden). Deze kosten zijn verschillend naargelang het type diabetespatiënt, zoals in onderstaande tabellen duidelijk wordt. In deze 2 tabellen werd de totale kost opgedeeld aan kosten aan alle terugbetaalde ambulante medicatie enerzijds en aan alle andere terugbetaalde zorg anderzijds.

Voor de ZIV:

	Orale AD	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
Medicatie	646 €	1.251 €	1.414 €	1.298 €	1.574 €	1.133 €	194 €
Zorg	2.008 €	8.001 €	5.175 €	1.674 €	3.968 €	4.984 €	892 €

De gemiddelde ZIV-kost van de leden die geen diabetespatiënten zijn komt op 1.086 € maar het is moeilijk om dit cijfer te vergelijken met de gemiddelde ZIV-kost van een diabetespatiënt (3.756 EUR) daar deze gemiddeld ook ouder zijn. Indien we via een lineaire regressie corrigeren voor leeftijd, geslacht en recht op het voorkeurtarief, dan is het verschil tussen een patiënt met of zonder diabetes nog 1.120 € op jaarbasis.

Voor de patiënt:

	Orale AD	Insuline (GV)	Insuline	Incretine	Combinatie	Combinatie (GV)	Geen AD
Medicatie	147 €	197 €	153 €	157 €	195 €	200 €	48 €
Zorg	172 €	239 €	237 €	180 €	232 €	241 €	101 €

Ook hier werd een lineaire regressie uitgevoerd, en dat leverde een verschil van 58 € op jaarbasis tussen een patiënt met en zonder diabetes, na correctie voor leeftijd, geslacht en recht op het voorkeurtarief.

LEVENSQUALITEIT

In het tweede deel tonen we de resultaten van de enquête die werd gepubliceerd in ons ledenblad S-Magazine. Het was ook mogelijk om online deel te nemen aan dezelfde vragenlijst.

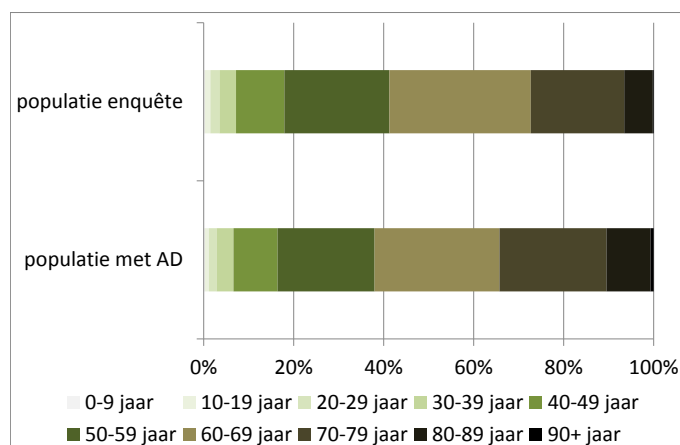
In totaal verkregen we 1867 goed ingevulde vragenlijsten, waarvan 1050 schriftelijk en 817 online.

In 1438 gevallen was het mogelijk om deze respondenten te koppelen aan ons populatiebestand hetgeen ons toeliet om ook een analyse te maken volgens de 6 diabetesgroepen die we onderscheiden op basis van het medicatiegebruik.

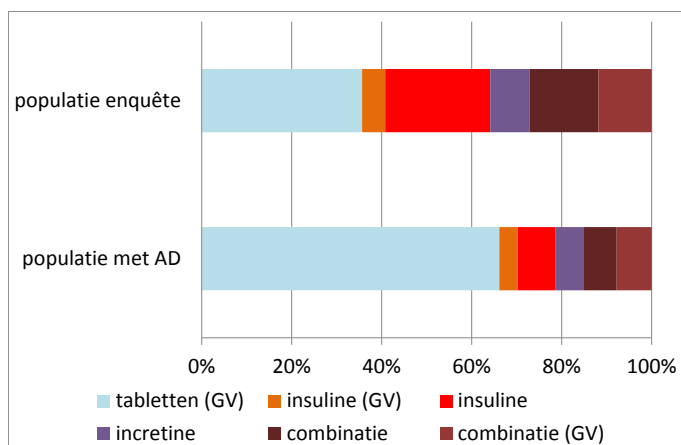
Vergelijking populatie enquête en de onderzochte populatie

In een eerste stap gaan we na in hoeverre de respondenten vergelijkbaar zijn met het populatiebestand van de patiënten met diabetes.

Wat de leeftijdsverdeling betreft, lopen deze van de 2 populaties redelijk gelijk.

Het belangrijkste verschil met de onderzochte populatie van al onze diabetespatiënten ligt in het type medicatiegebruik. De patiënten met enkel orale antidiabetica zijn ondervertegenwoordigd in de groep van de respondenten.

In de hierop volgende pagina's tonen we in tabellen de antwoorden op de vragen van de enquête aan de hand van kruistabellen.

Een eerste kruistabel geeft de antwoorden weer volgens het type diabetes dat de respondenten hebben aangegeven op vraag 1 van de vragenlijst.

Een tweede kruistabel geeft de antwoorden volgens de duur dat men diabetes heeft, beperkt tot de type 2 diabetespatiënten.

Een derde kruistabel geeft de antwoorden volgens hoe de type 2 diabetespatiënt in het algemeen zijn gezondheid omschrijft (waarbij de antwoordcategorieën "zeer goed" en "goed" worden samen genomen alsook "minder goed" en "slecht").

Een vierde kruistabel geeft de antwoorden weer volgens wie de type 2 diabetespatiënt als de belangrijkste zorgverlener beschouwt in de behandeling van zijn diabetes.

De laatste kruistabel geeft de resultaten weer volgens het type van medicatiegebruik van de patiënten met diabetes.

1. Resultaten ingedeeld volgens het type van diabetes (vraag 1)

	1. Welk type diabetes heb je ?		Totaal (N=1867)
	type I (N=405)	type II (N=1330)	
2. Wanneer is er diabetes bij je vastgesteld ?			
< 1 jaar	8,4	7,1	8,1
1 < 5 jaar	16	27,4	24,7
5 < 10 jaar	15,8	28,7	24,9
10 jaar of meer	59	35,9	40,8
weet niet / g.a.	0,7	0,8	1,5
3. Hoe zou je in het algemeen je gezondheid omschrijven ?			
zeer goed	9,6	6,4	6,9
goed	60	59,3	59,1
minder goed	24,7	28,6	27,8
slecht	4,2	3,7	3,8
weet niet / g.a.	1,5	2	2,4
4. Rook je ?			
ja	15,8	12,5	12,8
nee	84	87,1	86,7
weet niet / g.a.	0,2	0,5	0,5
5. Beweeg je elke dag 30 minuten of meer ?			
ja	79,8	73,4	73,9
nee	20	25,9	25,3
weet niet / g.a.	0,2	0,7	0,8
6. Heb je omwille van je diabetes bepaalde levensgewoonten aangepast ?			
6.a. Ik eet minder suikers			
ja	85,4	88,6	87,1
nee	13,1	10,1	11,5
weet niet / g.a.	1,5	1,4	1,4
6.b. Ik eet minder vetten			
ja	70,1	78,1	75,7
nee	28,1	19,9	22,4
weet niet / g.a.	1,7	2	1,9
6.c. Ik volg een bepaald dieet			
ja	36,3	32,2	32,4
nee	60,2	62,5	62,5
weet niet / g.a.	3,5	5,3	5,1
6.d. Ik drink geen alcohol meer			
ja	54,3	63,5	60,4
nee	42,7	32,9	35,7

weet niet / g.a.	3	3,7	3,9
6.e. Ik beweeg meer			
ja	39,8	48,9	46,1
nee	57,8	47,1	50,1
weet niet / g.a.	2,5	4	3,8
6.f. Ik ben gestopt met roken			
ja	26,2	34,7	33,3
nee	57,8	46	48,3
weet niet / g.a.	16	19,2	18,5
6.g. Ik heb bewust gewicht verloren			
ja	22,2	43,8	38
nee	74,1	51,2	57
weet niet / g.a.	3,7	5	4,9
6.h. Ik ben gestopt met autorijden			
ja	12,3	16,1	15,7
nee	82,5	71,9	73,6
weet niet / g.a.	5,2	12	10,7
6.i. Ik ga minder op daguitstap			
ja	25,7	35,7	33,8
nee	70,9	59	61
weet niet / g.a.	3,5	5,3	5,2
6.j. Ik ga minder op reis			
ja	28,6	39,9	37,8
nee	68,4	54,7	57,4
weet niet / g.a.	3	5,3	4,9
6.k. Ik ga minder op restaurant			
ja	41,5	49	47,4
nee	57	46,2	48,4
weet niet / g.a.	1,5	4,8	4,2
6.l. Ik ben gestopt met sporten			
ja	18	26,2	24,5
nee	76,5	62,7	65,5
weet niet / g.a.	5,4	11,1	10
6.m. Ik heb minder sociale contacten			
ja	24,7	29,5	28,5
nee	73,8	65,5	67,2
weet niet / g.a.	1,5	5	4,3
6.n. Ik steek meer tijd in het verzorgen van mijn lichaam			
ja	54,8	54,3	53,5
nee	43,7	42,3	43,3
weet niet / g.a.	1,5	3,4	3,2
7. Duidt aan welke uitspraak het best bij je past. Diabetes...			
laat ik mijn leven niet beheersen	29,6	34,6	33,9
daar kan ik in de loop der jaren steeds beter mee om	28,6	33,2	31,4
neemt een groot stuk van mijn vrijheid weg	17	11,7	12,6

zorgt elke dag voor frustraties	14,3	10,4	10,9
weet niet / g.a.	10,4	10,2	11,2
8. Ervaar je problemen op een of meerdere van de volgende gebieden ?			
8.a. Angst voor complicaties			
ja	57,5	49,4	50,6
nee	40	45,6	44,7
weet niet / g.a.	2,5	5	4,7
8.b. Depressieve gevoelens			
ja	29,1	22,6	24
nee	67,4	70,5	69,6
weet niet / g.a.	3,5	7	6,3
8.c. Eenzaamheid			
ja	13,3	15,1	15,4
nee	83,2	78	78,3
weet niet / g.a.	3,5	6,8	6,3
8.d. Gevoelloosheid,tintelingen			
ja	27,7	33,9	32,4
nee	69,1	60,8	62,5
weet niet / g.a.	3,2	5,3	5,2
8.e. Pijn in de onderste ledematen			
ja	28,1	37,5	35,6
nee	68,6	57,8	59,9
weet niet / g.a.	3,2	4,7	4,5
8.f. Slecht genezende voetwonden			
ja	14,1	12,5	13
nee	82,7	80,2	80,6
weet niet / g.a.	3,2	7,3	6,5
8.g. Spuit- of prikangst			
ja	8,6	8,9	8,8
nee	87,7	84,1	84,7
weet niet / g.a.	3,7	7	6,4
8.h. Vermoeidheid			
ja	54,1	54,2	53,7
nee	44,4	41,7	42,6
weet niet / g.a.	1,5	4,1	3,7
9. Heb je door je diabetes al problemen ondervonden met een of meerdere van de volgende zaken ?			
9.a. Afsluiten van een hospitalisatieverzekering			
ja	24,7	10,1	13,1
nee	72,3	84,9	81,9
weet niet / g.a.	3	5	4,9
9.b. Afsluiten van een levensverzekering			
ja	22,7	5,9	9,5
nee	70,9	86,9	83,1
weet niet / g.a.	6,4	7,1	7,4

9.c. Negatieve reacties van vrienden, familie			
ja	15,1	9,4	10,3
nee	81,7	87	85,7
weet niet / g.a.	3,2	3,6	4
9.d. Problemen op het werk			
ja	19,3	5,3	8,2
nee	74,6	85	82,2
weet niet / g.a.	6,2	9,7	9,5
10. Ervaar je positieve effecten als gevolg van je ziekte ?			
10.a. Ik heb nieuwe mensen leren kennen			
ja	19,5	14,4	15,2
nee	77	79,1	78,6
weet niet / g.a.	3,5	6,5	6,2
10.b. Ik heb een hechtere band met familie			
ja	18	20,8	20,1
nee	78,3	73,4	74,1
weet niet / g.a.	3,7	5,9	5,7
10.c. Ik ben me meer bewust van mijn lichaam			
ja	73,1	75,4	73,9
nee	25,2	21,6	23
weet niet / g.a.	1,7	3	3,1
10.d. Ik geniet meer van de kleine dingen			
ja	50,6	55,4	53,9
nee	46,4	40,5	41,9
weet niet / g.a.	3	4,1	4,2
11. De dagelijkse zorg voor diabetes:			
is een gewoonte geworden	35,1	35,9	35,5
is haalbaar mits de nodige discipline	17,8	23,5	21,8
is vervelend, maar nu eenmaal noodzakelijk	28,1	23	23,7
is een last	9,4	6,8	7,3
weet niet / g.a.	9,6	10,8	11,7
12. Wat is jouw gevoel van controle over je ziekte ?			
ik heb een groot gevoel van controle	54,1	46,8	47,2
de controle ligt vooral in handen van mijn artsen	16	31,5	28,9
ik heb het gevoel dat ik mijn diabetes niet onder controle krijg	19,8	11,7	13,3
weet niet / g.a.	10,1	10	10,5
13. Waar haal je je informatie over diabetes ?			
13.a. Bij mijn huisdokter			
ja	43,2	73,3	66,8
nee	52,1	19,8	26,8
weet niet / g.a.	4,7	6,9	6,4
13.b. Bij mijn internist			
ja	67,7	37,2	43,1
nee	26,7	47,7	43,5
weet niet / g.a.	5,7	15,1	13,3

13.c. Bij mijn diabetesverpleegkundige			
ja	64,9	33,3	39,6
nee	28,4	50,5	46
weet niet / g.a.	6,7	16,2	14,5
13.d. Bij een andere verzorger			
ja	18,3	14,7	16,1
nee	73,1	66,3	67,2
weet niet / g.a.	8,6	19	16,7
13.e. Contact met lotgenoten			
ja	15,6	12,4	12,8
nee	75,6	67	69
weet niet / g.a.	8,9	20,6	18,2
13.f. Infobrochures			
ja	34,6	38,3	35,9
nee	58	44,7	48,8
weet niet / g.a.	7,4	17	15,3
13.g. Internet			
ja	29,4	27	26,8
nee	61,7	52,3	54,9
weet niet / g.a.	8,9	20,8	18,3
13.h. Vlaamse diabetesvereniging			
ja	40,5	21,4	24,7
nee	53,3	59,7	58,9
weet niet / g.a.	6,2	18,9	16,4
13.i. Bij mijn ziekenfonds			
ja	20,7	26,5	25,3
nee	70,6	56,2	59,2
weet niet / g.a.	8,6	17,4	15,4
14. Wie beschouw je als de belangrijkste zorgverlener in de behandeling van je diabetes ?			
mijn huisdokter	16,3	50,5	42,7
mijn internist of diabetoloog	44,4	20,6	25
mijn diabetesverpleegkundige	22	7,2	10,2
een andere specialist of verzorger	2,2	2,6	2,5
de thuisverpleging	7,2	8,3	8,9
weet niet / g.a.	7,9	10,8	10,8

2. Resultaten van de diabetes type 2 – patiënten ingedeeld volgens hoe lang men deze ziekte reeds heeft (vraag 2)

	2. Wanneer is er diabetes bij je vastgesteld ?			
	< 1 jaar (N=95)	1 < 5 j. (N=365)	5 < 10 j. (N=382)	10 j. + (N=477)
1. Welk type diabetes heb je ?				
type 2	100	100	100	100
3. Hoe zou je in het algemeen je gezondheid omschrijven ?				
zeer goed	5,3	6,3	7,1	6,3
goed	54,7	65,8	58,9	57
minder goed	31,6	23,8	30,1	31
slecht	5,3	3,6	2,6	4,4
weet niet / g.a.	3,2	0,5	1,3	1,3
4. Rook je ?				
ja	16,8	11,8	16	9,6
nee	83,2	87,7	83,8	89,9
weet niet / g.a.	.	0,5	0,3	0,4
5. Beweeg je elke dag 30 minuten of meer ?				
ja	66,3	77,3	78	69,6
nee	33,7	21,6	21,7	29,8
weet niet / g.a.	.	1,1	0,3	0,6
6. Heb je omwille van je diabetes bepaalde levensgewoonten aangepast ?				
6.a. Ik eet minder suikers				
ja	83,2	87,7	88,5	92
nee	13,7	11,2	10,5	6,5
weet niet / g.a.	3,2	1,1	1	1,5
6.b. Ik eet minder vetten				
ja	69,5	75,9	77	83,9
nee	28,4	21,1	22,3	14
weet niet / g.a.	2,1	3	0,8	2,1
6.c. Ik volg een bepaald dieet				
ja	46,3	28,5	29,3	35,2
nee	48,4	65,8	65,2	60
weet niet / g.a.	5,3	5,8	5,5	4,8
6.d. Ik drink geen alcohol meer				
ja	63,2	60	67,8	63,9
nee	33,7	35,6	29,1	32,5
weet niet / g.a.	3,2	4,4	3,1	3,6
6.e. Ik beweeg meer				
ja	37,9	52,1	49,2	49,3
nee	57,9	44,7	47,6	45,7
weet niet / g.a.	4,2	3,3	3,1	5
6.f. Ik ben gestopt met roken	28,4	27,9	33,8	42,6

ja				
nee	54,7	51,2	47,9	37,9
weet niet / g.a.	16,8	20,8	18,3	19,5
6.g. Ik heb bewust gewicht verloren				
ja	45,3	47,4	43,7	41,9
nee	52,6	47,7	52,6	51,6
weet niet / g.a.	2,1	4,9	3,7	6,5
6.h. Ik ben gestopt met autorijden				
ja	16,8	11,2	18,3	18,2
nee	74,7	78,4	71,5	66,2
weet niet / g.a.	8,4	10,4	10,2	15,5
6.i. Ik ga minder op daguitstap				
ja	28,4	27,1	36,6	43,8
nee	66,3	68,2	59,2	49,9
weet niet / g.a.	5,3	4,7	4,2	6,3
6.j. Ik ga minder op reis				
ja	29,5	30,4	41,4	49,1
nee	64,2	64,7	53,9	45,1
weet niet / g.a.	6,3	4,9	4,7	5,9
6.k. Ik ga minder op restaurant				
ja	48,4	43,8	51	52,6
nee	47,4	51,2	44,5	42,3
weet niet / g.a.	4,2	4,9	4,5	5
6.l. Ik ben gestopt met sporten				
ja	24,2	20,3	24,1	33,5
nee	69,5	71,2	65,4	52,2
weet niet / g.a.	6,3	8,5	10,5	14,3
6.m. Ik heb minder sociale contacten				
ja	29,5	24,7	30,4	33,1
nee	66,3	70,7	64,9	61,4
weet niet / g.a.	4,2	4,7	4,7	5,5
6.n. Ik steek meer tijd in het verzorgen van mijn lichaam				
ja	48,4	52,6	56,5	56,2
nee	48,4	44,7	40,6	39,8
weet niet / g.a.	3,2	2,7	2,9	4
7. Duidt aan welke uitspraak het best bij je past. Diabetes...				
laat ik mijn leven niet beheersen	41,1	45,2	30,4	29,1
daar kan ik in de loop der jaren steeds beter mee om	14,7	29,3	38,2	36,5
neemt een groot stuk van mijn vrijheid weg	16,8	8,5	9,4	15,3
zorgt elke dag voor frustraties	20	10,1	12	7,5
weet niet / g.a.	7,4	6,8	9,9	11,5
8. Ervaar je problemen op een of meerdere van de volgende gebieden ?				
8.a. Angst voor complicaties				
ja	50,5	48,5	49	51,4
nee	44,2	45,2	46,9	44,2

weet niet / g.a.	5,3	6,3	4,2	4,4
8.b. Depressieve gevoelens				
ja	29,5	20	21,5	24,5
nee	64,2	73,2	71,7	68,3
weet niet / g.a.	6,3	6,8	6,8	7,1
8.c. Eenzaamheid				
ja	12,6	11,5	15,7	18,2
nee	80	80,8	78	75,5
weet niet / g.a.	7,4	7,7	6,3	6,3
8.d. Gevoelloosheid, tintelingen				
ja	26,3	25,8	36,4	40,5
nee	67,4	67,4	59,2	55,1
weet niet / g.a.	6,3	6,8	4,5	4,4
8.e. Pijn in de onderste ledematen				
ja	31,6	30,7	39	43,4
nee	62,1	63,6	57,1	52,6
weet niet / g.a.	6,3	5,8	3,9	4
8.f. Slecht genezende voetwonden				
ja	8,4	8,2	14,1	15,5
nee	84,2	82,5	79,8	78
weet niet / g.a.	7,4	9,3	6	6,5
8.g. Smit- of prikangst				
ja	10,5	10,7	8,1	8
nee	82,1	80,8	85,9	85,3
weet niet / g.a.	7,4	8,5	6	6,7
8.h. Vermoeidheid				
ja	54,7	47,9	55,5	58,7
nee	40	46,8	40,6	37,9
weet niet / g.a.	5,3	5,2	3,9	3,4
9. Heb je door je diabetes al problemen ondervonden met een of meerdere van de volgende zaken ?				
9.a. Afsluiten van een hospitalisatieverzekering				
ja	2,1	5,5	7,3	17,6
nee	93,7	89,6	88,2	76,7
weet niet / g.a.	4,2	4,9	4,5	5,7
9.b. Afsluiten van een levensverzekering				
ja	2,1	4,1	4,5	9,4
nee	93,7	89,3	88	82,8
weet niet / g.a.	4,2	6,6	7,6	7,8
9.c. Negatieve reacties van vrienden, familie				
ja	9,5	8,8	8,9	10,5
nee	90,5	88,2	87,4	84,9
weet niet / g.a.	.	3	3,7	4,6
9.d. Problemen op het werk				
ja	5,3	5,5	3,9	6,5

nee	86,3	86,6	86,4	82,2
weet niet / g.a.	8,4	7,9	9,7	11,3
10. Ervaar je positieve effecten als gevolg van je ziekte ?				
10.a. Ik heb nieuwe mensen leren kennen				
ja	8,4	11,2	13,9	18,7
nee	86,3	82,2	79,8	74,4
weet niet / g.a.	5,3	6,6	6,3	6,9
10.b. Ik heb een hechtere band met familie				
ja	14,7	16,7	18,6	27,3
nee	77,9	77,3	75,9	67,1
weet niet / g.a.	7,4	6	5,5	5,7
10.c. Ik ben me meer bewust van mijn lichaam				
ja	73,7	74,8	75,1	78,2
nee	24,2	22,7	21,7	18,4
weet niet / g.a.	2,1	2,5	3,1	3,4
10.d. Ik geniet meer van de kleine dingen				
ja	34,7	51,8	60,2	59,7
nee	61,1	43,3	38,2	34,8
weet niet / g.a.	4,2	4,9	1,6	5,5
11. De dagelijkse zorg voor diabetes:				
is een gewoonte geworden	24,2	34,8	36,1	39,2
is haalbaar mits de nodige discipline	29,5	29	24,3	18
is vervelend, maar nu eenmaal noodzakelijk	31,6	23	21,2	23,3
is een last	7,4	4,9	8,6	6,7
weet niet / g.a.	7,4	8,2	9,7	12,8
12. Wat is jouw gevoel van controle over je ziekte ?				
ik heb een groot gevoel van controle	47,4	53,7	42,9	45,7
de controle ligt vooral in handen van mijn artsen	27,4	27,9	35,3	32,3
ik heb het gevoel dat ik mijn diabetes niet onder controle krijg	16,8	9	12,8	11,9
weet niet / g.a.	8,4	9,3	8,9	10,1
13. Waar haal je je informatie over diabetes ?				
13.a. Bij mijn huisdokter				
ja	70,5	76,2	75,7	71,1
nee	24,2	18,6	18,3	19,5
weet niet / g.a.	5,3	5,2	6	9,4
13.b. Bij mijn internist				
ja	32,6	25,8	36,1	48,6
nee	55,8	60	47,6	35,8
weet niet / g.a.	11,6	14,2	16,2	15,5
13.c. Bij mijn diabetesverpleegkundige				
ja	28,4	27,7	30,9	41,3
nee	58,9	58,6	50,3	42,1
weet niet / g.a.	12,6	13,7	18,8	16,6
13.d. Bij een andere verzorger				
ja	14,7	12,6	14,4	16,8

nee	70,5	71,8	65,4	61,6
weet niet / g.a.	14,7	15,6	20,2	21,6
13.e. Contact met lotgenoten				
ja	16,8	13,2	11,5	11,9
nee	68,4	70,4	67,5	63,3
weet niet / g.a.	14,7	16,4	20,9	24,7
13.f. Infobrochures				
ja	40	42,7	38	35,8
nee	49,5	45,8	45,3	41,5
weet niet / g.a.	10,5	11,5	16,8	22,6
13.g. Internet				
ja	44,2	37	22,8	19,9
nee	43,2	47,7	55,8	54,1
weet niet / g.a.	12,6	15,3	21,5	26
13.h. Vlaamse diabetesvereniging				
ja	18,9	17	21,2	25,8
nee	65,3	67,4	58,9	52,8
weet niet / g.a.	15,8	15,6	19,9	21,4
13.i. Bij mijn ziekenfonds				
ja	33,7	22,2	27,5	28,1
nee	56,8	63,6	55,5	50,3
weet niet / g.a.	9,5	14,2	17	21,6
14. Wie beschouw je als de belangrijkste zorgverlener in de behandeling van je diabetes ?				
mijn huisdokter	47,4	60,8	53,4	41,5
mijn internist of diabetoloog	14,7	14,5	18,1	28,9
mijn diabetesverpleegkundige	8,4	8,2	7,3	6,3
een andere specialist of verzorger	6,3	1,9	1,6	3,1
de thuisverpleging	12,6	5,5	8,1	10,1
weet niet / g.a.	10,5	9	11,5	10,1

3. Resultaten ingedeeld volgens de subjectieve gezondheid (vraag 3, alleen type2 diabetespatiënten)

	Hoe zou je in het algemeen je gezondheid omschrijven ?	
	(zeer) goed (N=874)	minder goed / slecht (N=430)
2. Wanneer is er diabetes bij je vastgesteld ?		
< 1 jaar	6,5	8,1
1 < 5 jaar	30,1	23,3
5 < 10 jaar	28,8	29,1
10 jaar of meer	34,6	39,3
weet niet / g.a.	.	0,2
4. Rook je ?		
ja	10,2	17,9
nee	89,5	81,9
weet niet / g.a.	0,3	0,2
5. Beweeg je elke dag 30 minuten of meer ?		
ja	81,8	60,5
nee	17,8	38,4
weet niet / g.a.	0,3	1,2
6. Heb je omwille van je diabetes bepaalde levensgewoonten aangepast ?		
6.a. Ik eet minder suikers		
ja	90,8	88,6
nee	8	9,5
weet niet / g.a.	1,1	1,9
6.b. Ik eet minder vetten		
ja	79,7	78,8
nee	18,5	18,6
weet niet / g.a.	1,7	2,6
6.c. Ik volg een bepaald dieet		
ja	31,1	36
nee	62,8	60
weet niet / g.a.	6,1	4
6.d. Ik drink geen alcohol meer		
ja	64,2	65,6
nee	32,2	30,7
weet niet / g.a.	3,7	3,7
6.e. Ik beweeg meer		
ja	56,3	36,3
nee	39,8	59,3
weet niet / g.a.	3,9	4,4
6.f. Ik ben gestopt met roken	36,2	33,5

ja		
nee	44,4	46,7
weet niet / g.a.	19,5	19,8
6.g. Ik heb bewust gewicht verloren		
ja	48,7	36,3
nee	46,1	59,1
weet niet / g.a.	5,1	4,7
6.h. Ik ben gestopt met autorijden		
ja	11,6	25,8
nee	77	60,5
weet niet / g.a.	11,4	13,7
6.i. Ik ga minder op daguitstap		
ja	26,7	56
nee	68	38,8
weet niet / g.a.	5,4	5,1
6.j. Ik ga minder op reis		
ja	32,5	57,2
nee	62,4	37
weet niet / g.a.	5,1	5,8
6.k. Ik ga minder op restaurant		
ja	42,6	64,9
nee	52,2	31,2
weet niet / g.a.	5,3	4
6.l. Ik ben gestopt met sporten		
ja	21,5	37,2
nee	67,5	51,2
weet niet / g.a.	11	11,6
6.m. Ik heb minder sociale contacten		
ja	21,3	47,7
nee	73,6	47,4
weet niet / g.a.	5,1	4,9
6.n. Ik steek meer tijd in het verzorgen van mijn lichaam		
ja	56,2	53,5
nee	39,6	44,9
weet niet / g.a.	4,2	1,6
7. Duidt aan welke uitspraak het best bij je past. Diabetes...		
laat ik mijn leven niet beheersen	44,7	15,8
daar kan ik in de loop der jaren steeds beter mee om	35,9	29,5
neemt een groot stuk van mijn vrijheid weg	7,8	20,2
zorgt elke dag voor frustraties	4,2	23,5
weet niet / g.a.	7,3	10,9
8. Ervaar je problemen op een of meerdere van de volgende gebieden ?		
8.a. Angst voor complicaties		
ja	45	61,2
nee	50,6	32,6

weet niet / g.a.	4,5	6,3
8.b. Depressieve gevoelens		
ja	13,6	41,9
nee	79,6	50,5
weet niet / g.a.	6,8	7,7
8.c. Eenzaamheid		
ja	9,7	26,7
nee	83,9	65,3
weet niet / g.a.	6,4	7,9
8.d. Gevoelloosheid, tintelingen		
ja	26,7	50,7
nee	68	44
weet niet / g.a.	5,4	5,3
8.e. Pijn in de onderste ledematen		
ja	27,1	60,9
nee	67,8	35,1
weet niet / g.a.	5	4
8.f. Slecht genezende voetwonden		
ja	8,5	21,4
nee	84,6	70,5
weet niet / g.a.	7	8,1
8.g. Smit- of prikangst		
ja	8,5	10
nee	84,7	82,3
weet niet / g.a.	6,9	7,7
8.h. Vermoeidheid		
ja	44,2	77,2
nee	51,3	19,3
weet niet / g.a.	4,6	3,5
9. Heb je door je diabetes al problemen ondervonden met een of meerdere van de volgende zaken ?		
9.a. Afsluiten van een hospitalisatieverzekering		
ja	9	12,8
nee	86,8	80,2
weet niet / g.a.	4,1	7
9.b. Afsluiten van een levensverzekering		
ja	4,9	8,4
nee	89,2	81,6
weet niet / g.a.	5,8	10
9.c. Negatieve reacties van vrienden, familie		
ja	7	14,9
nee	90,2	80
weet niet / g.a.	2,9	5,1
9.d. Problemen op het werk		
ja	2,7	10,9

nee	89,2	75,6
weet niet / g.a.	8	13,5
10. Ervaar je positieve effecten als gevolg van je ziekte ?		
10.a. Ik heb nieuwe mensen leren kennen		
ja	15,3	13,3
nee	78,5	79,5
weet niet / g.a.	6,2	7,2
10.b. Ik heb een hechtere band met familie		
ja	20,3	23
nee	74,1	70,7
weet niet / g.a.	5,6	6,3
10.c. Ik ben me meer bewust van mijn lichaam		
ja	80,3	69,5
nee	17,3	26,3
weet niet / g.a.	2,4	4,2
10.d. Ik geniet meer van de kleine dingen		
ja	58,5	52,1
nee	37,9	42,8
weet niet / g.a.	3,7	5,1
11. De dagelijkse zorg voor diabetes:		
is een gewoonte geworden	43	23
is haalbaar mits de nodige discipline	26,7	18,6
is vervelend, maar nu eenmaal noodzakelijk	21,1	28,4
is een last	2,1	16,7
weet niet / g.a.	7,2	13,3
12. Wat is jouw gevoel van controle over je ziekte ?		
ik heb een groot gevoel van controle	55	32,8
de controle ligt vooral in handen van mijn artsen	31,7	32,6
ik heb het gevoel dat ik mijn diabetes niet onder controle krijg	6,2	23,5
weet niet / g.a.	7,1	11,2
13. Waar haal je je informatie over diabetes ?		
13.a. Bij mijn huisdokter		
ja	75,2	73,3
nee	17,5	20,2
weet niet / g.a.	7,3	6,5
13.b. Bij mijn internist		
ja	35,6	42,3
nee	49,4	41,6
weet niet / g.a.	15	16
13.c. Bij mijn diabetesverpleegkundige		
ja	28,8	44
nee	54,2	40,7
weet niet / g.a.	16,9	15,3
13.d. Bij een andere verzorger		
ja	12,2	20,5

nee	67,6	62,1
weet niet / g.a.	20,1	17,4
13.e. Contact met lotgenoten		
ja	12,9	11,9
nee	65,7	68,1
weet niet / g.a.	21,4	20
13.f. Infobrochures		
ja	41,1	34,9
nee	42,1	47
weet niet / g.a.	16,8	18,1
13.g. Internet		
ja	29,5	23,5
nee	49,2	56
weet niet / g.a.	21,3	20,5
13.h. Vlaamse diabetesvereniging		
ja	21,2	23
nee	59,2	58,8
weet niet / g.a.	19,7	18,1
13.i. Bij mijn ziekenfonds		
ja	28,4	24,2
nee	53,2	60
weet niet / g.a.	18,4	15,8
14. Wie beschouw je als de belangrijkste zorgverlener in de behandeling van je diabetes ?		
mijn huisdokter	56,6	40,5
mijn internist of diabetoloog	20,3	22,6
mijn diabetesverpleegkundige	7	8,1
een andere specialist of verzorger	2,1	3,7
de thuisverpleging	5,9	13,5
weet niet / g.a.	8,1	11,6

4. Resultaten ingedeeld volgens de belangrijkste zorgverlener in de behandeling van de diabetes. (vraag 14, alleen type 2 diabetespatiënten)

	14. Wie beschouw je als de belangrijkste zorgverlener ?			
	mijn huisdokter (N=671)	mijn internist of diabetoloog (N=274)	mijn diabetes-verpleegkundige (N=96)	de thuisverpleging (N=111)
1. Welk type diabetes heb je ?				
type 2	100	100	100	100
2. Wanneer is er diabetes bij je vastgesteld ?				
< 1 jaar	6,7	5,1	8,3	10,8
1 < 5 jaar	33,1	19,3	31,3	18
5 < 10 jaar	30,4	25,2	29,2	27,9
10 jaar of meer	29,5	50,4	31,3	43,2
weet niet / g.a.	0,3	.	.	.
3. Hoe zou je in het algemeen je gezondheid omschrijven ?				
zeer goed	7,2	7,3	9,4	0,9
goed	66,6	57,3	54,2	45,9
minder goed	23,5	31	31,3	43,2
slecht	2,4	4,4	5,2	9
weet niet / g.a.	0,3	.	.	0,9
4. Rook je ?				
ja	12,5	13,5	15,6	13,5
nee	87,2	86,1	84,4	84,7
weet niet / g.a.	0,3	0,4	.	1,8
5. Beweeg je elke dag 30 minuten of meer ?				
ja	77,5	77,7	82,3	55
nee	22,1	21,5	17,7	43,2
weet niet / g.a.	0,4	0,7	.	1,8
6. Heb je omwille van je diabetes bepaalde levensgewoonten aangepast ?				
6.a. Ik eet minder suikers				
ja	89,9	92,3	91,7	91,9
nee	9,2	6,9	7,3	6,3
weet niet / g.a.	0,9	0,7	1	1,8
6.b. Ik eet minder vetten				
ja	76,3	83,9	79,2	86,5
nee	22,1	14,2	16,7	10,8
weet niet / g.a.	1,6	1,8	4,2	2,7
6.c. Ik volg een bepaald dieet				
ja	26,7	38,7	38,5	46,8
nee	69,4	55,8	52,1	45,9

weet niet / g.a.	3,9	5,5	9,4	7,2
6.d. Ik drink geen alcohol meer				
ja	63,3	65,3	67,7	72,1
nee	33,7	31,4	27,1	22,5
weet niet / g.a.	3	3,3	5,2	5,4
6.e. Ik beweeg meer				
ja	53,4	49,3	58,3	28,8
nee	44,1	46,7	35,4	63,1
weet niet / g.a.	2,5	4	6,3	8,1
6.f. Ik ben gestopt met roken				
ja	35,8	37,2	37,5	28,8
nee	47,1	43,8	43,8	42,3
weet niet / g.a.	17,1	19	18,8	28,8
6.g. Ik heb bewust gewicht verloren				
ja	46,6	44,9	47,9	36
nee	48,9	51,1	45,8	56,8
weet niet / g.a.	4,5	4	6,3	7,2
6.h. Ik ben gestopt met autorijden				
ja	13,3	15,3	17,7	34,2
nee	77	76,6	74	38,7
weet niet / g.a.	9,7	8	8,3	27
6.i. Ik ga minder op daguitstap				
ja	31	37,2	30,2	60,4
nee	64,2	58,4	63,5	30,6
weet niet / g.a.	4,8	4,4	6,3	9
6.j. Ik ga minder op reis				
ja	35,5	42,7	37,5	62,2
nee	59,9	54	57,3	24,3
weet niet / g.a.	4,6	3,3	5,2	13,5
6.k. Ik ga minder op restaurant				
ja	45,9	51,5	45,8	64
nee	50,2	44,9	47,9	23,4
weet niet / g.a.	3,9	3,6	6,3	12,6
6.l. Ik ben gestopt met sporten				
ja	21,2	30,3	26	41,4
nee	70,3	61,3	65,6	34,2
weet niet / g.a.	8,5	8,4	8,3	24,3
6.m. Ik heb minder sociale contacten				
ja	25,6	31	29,2	49,5
nee	70,2	65,7	62,5	44,1
weet niet / g.a.	4,2	3,3	8,3	6,3
6.n. Ik steek meer tijd in het verzorgen van mijn lichaam				
ja	53,2	57,3	61,5	58,6
nee	43,7	39,4	32,3	36,9
weet niet / g.a.	3,1	3,3	6,3	4,5

7. Duidt aan welke uitspraak het best bij je past. Diabetes...				
laat ik mijn leven niet beheersen	42,8	32,8	25	19,8
daar kan ik in de loop der jaren steeds beter mee om	34,9	38	34,4	27,9
neemt een groot stuk van mijn vrijheid weg	8,6	15,3	16,7	20,7
zorgt elke dag voor frustraties	9,2	9,9	18,8	13,5
weet niet / g.a.	4,5	4	5,2	18
8. Ervaar je problemen op een of meerdere van de volgende gebieden ?				
8.a. Angst voor complicaties				
ja	50,2	55,8	51	45,9
nee	45,3	42	42,7	46,8
weet niet / g.a.	4,5	2,2	6,3	7,2
8.b. Depressieve gevoelens				
ja	19,4	24,1	32,3	31,5
nee	74,2	70,4	57,3	62,2
weet niet / g.a.	6,4	5,5	10,4	6,3
8.c. Eenzaamheid				
ja	11,8	15,7	18,8	27,9
nee	82	79,6	71,9	67,6
weet niet / g.a.	6,3	4,7	9,4	4,5
8.d. Gevoelloosheid,tintelingen				
ja	30,8	41,6	37,5	39,6
nee	64,2	54,4	54,2	54,1
weet niet / g.a.	4,9	4	8,3	6,3
8.e. Pijn in de onderste ledematen				
ja	34,9	39,1	42,7	53,2
nee	61,4	57,3	51	41,4
weet niet / g.a.	3,7	3,6	6,3	5,4
8.f. Slecht genezende voetwonden				
ja	10,6	16,1	14,6	21,6
nee	83,3	78,5	75	72,1
weet niet / g.a.	6,1	5,5	10,4	6,3
8.g. Spuit- of prikangst				
ja	10,4	6,6	10,4	6,3
nee	83,5	89,4	81,3	87,4
weet niet / g.a.	6,1	4	8,3	6,3
8.h. Vermoeidheid				
ja	53,7	59,9	50	59,5
nee	43,4	36,5	42,7	36
weet niet / g.a.	3	3,6	7,3	4,5
9. Heb je door je diabetes al problemen ondervonden met een of meerdere van de volgende zaken ?				
9.a. Afsluiten van een hospitalisatieverzekering				
ja	7,9	17,9	4,2	3,6
nee	87,6	79,6	91,7	85,6

weet niet / g.a.	4,5	2,6	4,2	10,8
9.b. Afsluiten van een levensverzekering				
ja	5,1	9,5	5,2	1,8
nee	88,8	85,4	87,5	85,6
weet niet / g.a.	6,1	5,1	7,3	12,6
9.c. Negatieve reacties van vrienden, familie				
ja	7,9	12	15,6	6,3
nee	88,7	85,8	82,3	88,3
weet niet / g.a.	3,4	2,2	2,1	5,4
9.d. Problemen op het werk				
ja	3,9	8,8	11,5	1,8
nee	88,5	83,6	79,2	79,3
weet niet / g.a.	7,6	7,7	9,4	18,9
10. Ervaar je positieve effecten als gevolg van je ziekte ?				
10.a. Ik heb nieuwe mensen leren kennen				
ja	10,6	23,7	18,8	13,5
nee	82,9	72,3	75	78,4
weet niet / g.a.	6,6	4	6,3	8,1
10.b. Ik heb een hechtere band met familie				
ja	16,1	24,8	25	34,2
nee	77,8	71,9	67,7	58,6
weet niet / g.a.	6,1	3,3	7,3	7,2
10.c. Ik ben me meer bewust van mijn lichaam				
ja	79,4	83,2	82,3	70,3
nee	18,2	14,2	16,7	25,2
weet niet / g.a.	2,4	2,6	1	4,5
10.d. Ik geniet meer van de kleine dingen				
ja	55,3	65,3	58,3	53,2
nee	41,9	31	36,5	41,4
weet niet / g.a.	2,8	3,6	5,2	5,4
11. De dagelijkse zorg voor diabetes:				
is een gewoonte geworden	36,4	39,1	36,5	40,5
is haalbaar mits de nodige discipline	28	24,1	21,9	18,9
is vervelend, maar nu eenmaal noodzakelijk	22,7	25,5	25	21,6
is een last	7,3	5,8	8,3	8,1
weet niet / g.a.	5,7	5,5	8,3	10,8
12. Wat is jouw gevoel van controle over je ziekte ?				
ik heb een groot gevoel van controle	51,6	54,7	56,3	32,4
de controle ligt vooral in handen van mijn artsen	33,8	28,1	24	43,2
ik heb het gevoel dat ik mijn diabetes niet onder controle krijg	11,3	11,7	16,7	13,5
weet niet / g.a.	3,3	5,5	3,1	10,8
13. Waar haal je je informatie over diabetes ?				
13.a. Bij mijn huisdokter				
ja	90,3	58,4	50	74,8
nee	7,5	30,3	37,5	14,4

weet niet / g.a.	2,2	11,3	12,5	10,8
13.b. Bij mijn internist				
ja	16,4	87,6	47,9	42,3
nee	66,5	8	35,4	39,6
weet niet / g.a.	17,1	4,4	16,7	18
13.c. Bij mijn diabetesverpleegkundige				
ja	15,4	53,6	86,5	54,1
nee	68,3	32,5	6,3	27,9
weet niet / g.a.	16,4	13,9	7,3	18
13.d. Bij een andere verzorger				
ja	9,7	13,9	13,5	34,2
nee	74,2	64,6	65,6	43,2
weet niet / g.a.	16,1	21,5	20,8	22,5
13.e. Contact met lotgenoten				
ja	12,8	13,1	13,5	9,9
nee	70,9	65,3	61,5	64,9
weet niet / g.a.	16,2	21,5	25	25,2
13.f. Infobrochures				
ja	44,9	37,6	39,6	28,8
nee	43,1	43,1	40,6	50,5
weet niet / g.a.	12,1	19,3	19,8	20,7
13.g. Internet				
ja	36,1	24,5	21,9	10,8
nee	48,3	53,3	54,2	63,1
weet niet / g.a.	15,6	22,3	24	26,1
13.h. Vlaamse diabetesvereniging				
ja	18,9	35,8	20,8	15,3
nee	65,9	46,4	57,3	59,5
weet niet / g.a.	15,2	17,9	21,9	25,2
13.i. Bij mijn ziekenfonds				
ja	28,2	26,6	17,7	34,2
nee	58,3	53,6	61,5	45,9
weet niet / g.a.	13,6	19,7	20,8	19,8

5. Resultaten ingedeeld volgens het type van medicatiegebruik.

Hiervoor werden de respondenten gekoppeld met de onderzochte populatie van diabetespatiënten uit het eerste deel van dit rapport. Een aantal van de respondenten (de enquête gebeurde eind 2011) waren ons op het ogenblik van de studie over diabetespatiënten op basis van de afgeleverde medicatie in 2010 nog niet als diabetespatiënt gekend. Vandaar dat er een bijkomende groep is gecreëerd, nl. "geen AD".

	Orale AD (N=466)	Insuline (GV) (N=67)	Insuline (N=305)	Incretine (N=114)	Combinatie (N=200)	Combinatie (GV) (N=155)	Geen AD (N=128)
1. Welk type diabetes heb je ?							
type 1	3	19,4	64,6	7,9	20,5	5,8	14,1
type 2	92,3	71,6	31,1	86,8	73	81,3	73,4
weet niet / g.a.	4,7	9	4,3	5,3	6,5	12,9	12,5
2. Wanneer is er diabetes bij je vastgesteld ?							
< 1 jaar	3,6	.	0,7	1,8	1,5	0,6	60,2
1 < 5 jaar	36,1	13,4	11,5	29,8	20	15,5	19,5
5 < 10 jaar	31,8	23,9	20	30,7	22,5	27,1	14,8
10 jaar of meer	27,7	62,7	67,9	37,7	55	55,5	4,7
weet niet / g.a.	0,9	.	.	.	1	1,3	0,8
3. Hoe zou je in het algemeen je gezondheid omschrijven ?							
zeer goed	7,7	10,4	8,5	3,5	4,5	4,5	6,3
goed	69,7	43,3	58,4	68,4	54	55,5	62,5
minder goed	20,4	41,8	27,5	25,4	35	36,8	28,1
slecht	1,7	4,5	4,6	2,6	5,5	2,6	3,1
weet niet / g.a.	0,4	.	1	.	1	0,6	.
4. Rook je ?							
ja	12,9	10,4	14,8	9,6	12,5	12,9	12,5
nee	86,5	89,6	84,6	90,4	86	86,5	87,5
weet niet / g.a.	0,6	.	0,7	.	1,5	0,6	.
5. Beweeg je elke dag 30 minuten of meer ?							
ja	80,5	68,7	79,7	82,5	71,5	65,8	82
nee	18,7	28,4	20	17,5	27	32,3	16,4
weet niet / g.a.	0,9	3	0,3	.	1,5	1,9	1,6
6. Heb je omwille van je diabetes bepaalde levensgewoonten aangepast ?							
6.a. Ik eet minder suikers							
ja	90,6	97	90,8	93	93	92,3	89,1
nee	8,2	.	7,2	7	5	5,2	8,6
weet niet / g.a.	1,3	3	2	.	2	2,6	2,3
6.b. Ik eet minder vetten							
ja	81,5	86,6	76,7	79,8	82	89,7	76,6

nee	15,9	11,9	20,7	20,2	15	7,1	20,3
weet niet / g.a.	2,6	1,5	2,6	.	3	3,2	3,1
6.c. Ik volg een bepaald dieet							
ja	26	46,3	43	21,9	34	27,7	42,2
nee	67,6	40,3	52,5	74,6	58	62,6	51,6
weet niet / g.a.	6,4	13,4	4,6	3,5	8	9,7	6,3
6.d. Ik drink geen alcohol meer							
ja	62,7	68,7	62	68,4	67	65,8	64,8
nee	32,8	28,4	33,8	28,9	26	28,4	31,3
weet niet / g.a.	4,5	3	4,3	2,6	7	5,8	3,9
6.e. Ik beweeg meer							
ja	56	43,3	45,9	60,5	43,5	45,2	46,9
nee	39,9	46,3	49,5	38,6	52,5	45,8	47,7
weet niet / g.a.	4,1	10,4	4,6	0,9	4	9	5,5
6.f. Ik ben gestopt met roken							
ja	37,1	37,3	32,8	47,4	39	43,2	30,5
nee	41,6	31,3	44,6	35,1	35	29	49,2
weet niet / g.a.	21,2	31,3	22,6	17,5	26	27,7	20,3
6.g. Ik heb bewust gewicht verloren							
ja	49,8	37,3	27,9	56,1	34,5	32,3	50,8
nee	44,6	52,2	66,2	42,1	58,5	57,4	46,1
weet niet / g.a.	5,6	10,4	5,9	1,8	7	10,3	3,1
6.h. Ik ben gestopt met autorijden							
ja	12,4	28,4	15,4	14,9	23	27,1	10,9
nee	77	47,8	73,1	75,4	66,5	47,7	78,9
weet niet / g.a.	10,5	23,9	11,5	9,6	10,5	25,2	10,2
6.i. Ik ga minder op daguitstap							
ja	30,7	56,7	32,5	30,7	44	59,4	26,6
nee	64,2	32,8	62	63,2	50	32,3	67,2
weet niet / g.a.	5,2	10,4	5,6	6,1	6	8,4	6,3
6.j. Ik ga minder op reis							
ja	32,6	55,2	35,7	40,4	51	66,5	29,7
nee	61,6	35,8	59,7	57	42	26,5	64,1
weet niet / g.a.	5,8	9	4,6	2,6	7	7,1	6,3
6.k. Ik ga minder op restaurant							
ja	46,8	65,7	46,2	44,7	58	64,5	48,4
nee	48,5	23,9	49,5	51,8	37,5	27,1	47,7
weet niet / g.a.	4,7	10,4	4,3	3,5	4,5	8,4	3,9
6.l. Ik ben gestopt met sporten							
ja	22,3	43,3	24,6	26,3	33	45,8	16,4
nee	67,2	35,8	65,9	66,7	51	35,5	74,2
weet niet / g.a.	10,5	20,9	9,5	7	16	18,7	9,4
6.m. Ik heb minder sociale contacten							
ja	23,2	38,8	29,2	29,8	35,5	36,8	24,2
nee	71,2	52,2	66,9	67,5	59,5	54,8	70,3

weet niet / g.a.	5,6	9	3,9	2,6	5	8,4	5,5
6.n. Ik steek meer tijd in het verzorgen van mijn lichaam							
ja	58,2	67,2	62,3	54,4	58	59,4	55,5
nee	37,8	28,4	35,1	42,1	38	34,8	40,6
weet niet / g.a.	4,1	4,5	2,6	3,5	4	5,8	3,9
7. Duidt aan welke uitspraak het best bij je past. Diabetes...							
laat ik mijn leven niet beheersen	46,1	22,4	28,5	38,6	22	23,2	43,8
daar kan ik in de loop der jaren steeds beter mee om	33,3	32,8	31,8	29,8	38,5	38,1	23,4
neemt een groot stuk van mijn vrijheid weg	7,3	17,9	16,1	17,5	19,5	11,6	13,3
zorgt elke dag voor frustraties	7,1	9	13,8	9,6	9,5	7,1	13,3
weet niet / g.a.	6,2	17,9	9,8	4,4	10,5	20	6,3
8. Ervaar je problemen op een of meerdere van de volgende gebieden ?							
8.a. Angst voor complicaties							
ja	49,4	52,2	62,6	50,9	58,5	47,1	55,5
nee	45,7	40,3	34,1	43,9	33,5	42,6	42,2
weet niet / g.a.	4,9	7,5	3,3	5,3	8	10,3	2,3
8.b. Depressieve gevoelens							
ja	18,7	22,4	29,2	22,8	35	24,5	28,1
nee	73,4	67,2	66,6	71,9	54,5	63,9	66,4
weet niet / g.a.	7,9	10,4	4,3	5,3	10,5	11,6	5,5
8.c. Eenzaamheid							
ja	13,1	22,4	18,7	15,8	23	20,6	14,8
nee	79,4	68,7	75,7	79,8	68,5	66,5	78,9
weet niet / g.a.	7,5	9	5,6	4,4	8,5	12,9	6,3
8.d. Gevoelloosheid, tintelingen							
ja	31,5	46,3	30,8	34,2	45,5	43,9	26,6
nee	62,7	47,8	64,9	60,5	46	45,2	69,5
weet niet / g.a.	5,8	6	4,3	5,3	8,5	11	3,9
8.e. Pijn in de onderste ledematen							
ja	34,1	43,3	34,4	31,6	47,5	46,5	36,7
nee	60,9	47,8	62	64	47	43,2	60,2
weet niet / g.a.	4,9	9	3,6	4,4	5,5	10,3	3,1
8.f. Slecht genezende voetwonden							
ja	8,6	20,9	15,4	12,3	18,5	16,1	11,7
nee	83,7	71,6	80	80,7	72	70,3	82,8
weet niet / g.a.	7,7	7,5	4,6	7	9,5	13,5	5,5
8.g. Spijt- of prikangst							
ja	11,2	10,4	5,6	11,4	7,5	7,7	15,6
nee	81,3	76,1	89,8	84,2	83,5	78,1	78,1
weet niet / g.a.	7,5	13,4	4,6	4,4	9	14,2	6,3
8.h. Vermoeidheid							
ja	49,4	50,7	58,4	54,4	64,5	66,5	59,4

nee	46,1	41,8	39,3	41,2	31	27,7	36,7
weet niet / g.a.	4,5	7,5	2,3	4,4	4,5	5,8	3,9
9. Heb je door je diabetes al problemen ondervonden met een of meerdere van de volgende zaken ?							
9.a. Afsluiten van een hospitalisatieverzekering							
ja	7,1	22,4	26,6	11,4	16,5	9	7
nee	86,7	65,7	69,2	83,3	76,5	82,6	89,8
weet niet / g.a.	6,2	11,9	4,3	5,3	7	8,4	3,1
9.b. Afsluiten van een levensverzekering							
ja	4,9	7,5	25,2	11,4	12	7,1	2,3
nee	86,3	76,1	66,6	78,9	79,5	80,6	93
weet niet / g.a.	8,8	16,4	8,2	9,6	8,5	12,3	4,7
9.c. Negatieve reacties van vrienden, familie							
ja	6,7	4,5	16,7	7	12	10,3	10,9
nee	88,2	88,1	79	88,6	81,5	83,9	87,5
weet niet / g.a.	5,2	7,5	4,3	4,4	6,5	5,8	1,6
9.d. Problemen op het werk							
ja	3,2	7,5	19,7	6,1	11,5	1,3	4,7
nee	86,1	64,2	71,8	81,6	76,5	81,9	88,3
weet niet / g.a.	10,7	28,4	8,5	12,3	12	16,8	7
10. Ervaar je positieve effecten als gevolg van je ziekte ?							
10.a. Ik heb nieuwe mensen leren kennen							
ja	11,4	22,4	24,3	15,8	25,5	18,7	9,4
nee	81,1	65,7	71,1	78,9	63,5	71	85,9
weet niet / g.a.	7,5	11,9	4,6	5,3	11	10,3	4,7
10.b. Ik heb een hechtere band met familie							
ja	17,4	37,3	24,9	22,8	26,5	31,6	18,8
nee	74,9	53,7	70,8	71,9	64	59,4	75,8
weet niet / g.a.	7,7	9	4,3	5,3	9,5	9	5,5
10.c. Ik ben me meer bewust van mijn lichaam							
ja	79,6	77,6	83,6	82,5	79	74,2	83,6
nee	17,2	11,9	15,1	17,5	15,5	19,4	14,8
weet niet / g.a.	3,2	10,4	1,3	.	5,5	6,5	1,6
10.d. Ik geniet meer van de kleine dingen							
ja	59,2	62,7	60,7	63,2	65,5	64,5	46,1
nee	35,8	26,9	36,1	33,3	28	28,4	50
weet niet / g.a.	4,9	10,4	3,3	3,5	6,5	7,1	3,9
11. De dagelijkse zorg voor diabetes:							
is een gewoonte geworden	36,3	49,3	39,7	34,2	38,5	43,9	28,1
is haalbaar mits de nodige discipline	30	6	16,1	22,8	15,5	17,4	28,1
is vervelend, maar nu eenmaal noodzakelijk	20,6	16,4	25,6	29,8	27,5	16,8	31,3

is een last	5,8	7,5	8,9	7	7	3,2	6,3
weet niet / g.a.	7,3	20,9	9,8	6,1	11,5	18,7	6,3
12. Wat is jouw gevoel van controle over je ziekte ?							
ik heb een groot gevoel van controle de controle ligt vooral in handen van mijn artsen	54,1	38,8	55,7	48,2	49,5	36,1	50,8
ik heb het gevoel dat ik mijn diabetes niet onder controle krijg	33,7	41,8	16,7	29,8	27	41,9	32
weet niet / g.a.	7,9	7,5	19,3	15,8	18	9,7	13,3
weet niet / g.a.	4,3	11,9	8,2	6,1	5,5	12,3	3,9
13. Waar haal je je informatie over diabetes ?							
13.a. Bij mijn huisdokter							
ja	86,1	65,7	44,9	78,9	61	80	78,9
nee	10,3	20,9	44,3	15,8	25,5	10,3	18
weet niet / g.a.	3,6	13,4	10,8	5,3	13,5	9,7	3,1
13.b. Bij mijn internist							
ja	19,5	61,2	78	44,7	71	48,4	26,6
nee	59,2	11,9	15,4	42,1	15	29,7	59,4
weet niet / g.a.	21,2	26,9	6,6	13,2	14	21,9	14,1
13.c. Bij mijn diabetesverpleegkundige							
ja	15,9	64,2	72,5	34,2	64	45,2	28,9
nee	62,4	13,4	18,7	48,2	20,5	27,7	60,2
weet niet / g.a.	21,7	22,4	8,9	17,5	15,5	27,1	10,9
13.d. Bij een andere verzorger							
ja	11,6	26,9	21,3	13,2	18	23,9	19,5
nee	67,4	46,3	63	66,7	60,5	47,1	68,8
weet niet / g.a.	21	26,9	15,7	20,2	21,5	29	11,7
13.e. Contact met lotgenoten							
ja	16,5	10,4	14,4	11,4	15	9	17,2
nee	61,4	53,7	68,5	67,5	61,5	56,8	70,3
weet niet / g.a.	22,1	35,8	17	21,1	23,5	34,2	12,5
13.f. Infobrochures							
ja	47,4	29,9	38	39,5	33,5	31,6	41,4
nee	36,3	37,3	46,9	42,1	45,5	40	46,9
weet niet / g.a.	16,3	32,8	15,1	18,4	21	28,4	11,7
13.g. Internet							
ja	32,2	4,5	24,6	30,7	20	11	44,5
nee	46,4	56,7	56,4	52,6	54,5	54,8	43,8
weet niet / g.a.	21,5	38,8	19	16,7	25,5	34,2	11,7
13.h. Vlaamse diabetesvereniging							
ja	16,7	28,4	43,6	28,1	34,5	18,7	24,2
nee	61,2	41,8	43	56,1	45	51	64,1
weet niet / g.a.	22,1	29,9	13,4	15,8	20,5	30,3	11,7
13.i. Bij mijn ziekenfonds							
ja	26	26,9	23,3	34,2	28,5	38,7	39,8

nee	54,5	44,8	61	48,2	50,5	37,4	51,6
weet niet / g.a.	19,5	28,4	15,7	17,5	21	23,9	8,6
14. Wie beschouw je als de belangrijkste zorgverlener in de behandeling van je diabetes ?							
mijn huisdokter	76,6	13,4	9,2	59,6	20	36,1	61,7
mijn internist of diabetoloog	11,2	34,3	54,8	23,7	40,5	19,4	13,3
mijn diabetesverpleegkundige	3	11,9	19,3	6,1	16	7,1	13,3
een andere specialist of verzorger	1,3	1,5	3,3	4,4	3,5	2,6	3,9
de thuisverpleging	3,6	14,9	8,5	5,3	12,5	21,9	5,5
weet niet / g.a.	4,3	23,9	4,9	0,9	7,5	12,9	2,3

Bijlagen:

Gehanteerde methodologie.

- A. Beginnende ATC-code van de terugbetaalde geneesmiddelen in ambulant en in het hospitaal.

1. Selectie van de leden op basis van geneesmiddelengebruik in Farmanet en de Datawarehouse (beginnende ATC-code van de terugbetaalde geneesmiddelen)

A10A = insuline

A10AB01,A10AC01,A10AD01 = insuline zonder voorwaarden

A10AB04,A10AB05,A10AB06,A10AD04,A10AD05,A10AE04,A10AE05 =
insuline met voorwaarden

A10B = tabletten

A10BA,A10BB,A10BC,A10BF, ADBD02,A10BX02 = tabletten zonder
voorwaarden

A10BG = tabletten met voorwaarden

A10BX04,A10BX07,A10BD07,A10BD08,A10BH = incretine-effect verhogend

- B. Nomenclatuur van de terugbetaalde prestaties voor de definitie van:

1. Leden in het zorgtraject diabetes

107015,107030,107052,107074,
423813,423835,423850,
754176,754191,754250,754272,757352,757374,757396,757411,
786015,786030,786052,786085,786100,786122,794032,794054,
794076,794091,794113,794135,794150,794194,794216,794231

2. Leden in de diabetesconventie

770033,770055,770070,771573,771595,773113,773253,773592,
774115,774130,774152

3. Leden onder diabeteseducatie

423150,423194,423216,423231,423334

4. Leden met een ziekenhuisopname

768003,768036,768040

5. Leden met dosering van glucose

544073, 544084

6. Leden met dosering van glycohemoglobine

540750, 540761

7. Leden met dosering van cholesterol

540271, 540282, 540293, 540304, 542231, 542242

8. Leden met dosering van triglyceriden

541376, 541380

9. Leden met dosering van creatinine

540330, 540341

10. Leden met dosering van μ -albumine

433554, 433565, 543712, 543723

11. Leden met dosering van proteïnen

120536, 120540, 125532, 125543

12. CT-schedel of NMR-hoofd

458673, 458684, 459395, 459406

13. Renale complicaties

Dialyse:

238254, 238265, 244672, 244683, 354336, 354340, 470374, 470385, 470400, 470422, 470433, 470444, 470466, 470470, 470481, 470492, 470503, 474714, 474725, 470072, 470083, 684191, 684202, 715934, 715945, 720871, 720882, 751413, 761272, 761283, 761456, 761471, 761493, 761515, 761526, 761530, 761552, 761574, 761596, 761655, 761670

Niertransplantatie:

318010, 318021, 318290, 318301

14. Leden met oftalmologische complicaties

Onderzoeken:

248791, 248802, 248975, 248986

Lasertherapie:

248172, 248183, 248194, 248205, 248216, 248220

15. Leden met cardiovasculaire complicaties

Angiografie

453073, 453084, 453095, 453106, 453110, 453121, 453132, 453143, 453154, 453165, 453176, 453180, 453235, 453246, 453272, 453283, 453294, 453305, 453471, 453482, 453515, 453526, 453530, 453541, 454016, 454020, 454031, 454042, 454053, 454064, 454075, 454086, 464074, 464085, 464096, 464100, 464111, 464122, 464133, 464144, 464236, 464240, 464273, 464284, 464295, 464306, 464472, 464483, 464516, 464520, 464531, 464542, 465010, 465021, 465032, 465043, 465054, 465065, 465076, 465080

Doppleronderzoek

475650, 475661, 470735, 470746, 114015, 114026

Duplexonderzoek

459756, 459760, 459771, 459782, 459815, 459826, 460633, 460644, 461156, 461160, 469711, 469722, 469733, 469744, 469755, 469766, 469770, 469781, 460316, 460320, 460331, 460342

Echocardiografie

460456, 460460, 460574, 460585, 461215, 461226, 461230, 461241, 461252, 461263, 469630, 469641, 469652, 469663, 469674, 469685, 469814, 469825, 469836, 469840

Vasculaire interventies

229574, 229585, 229611, 229622, 229633, 229644, 235093, 235104, 235115, 235126, 235130, 235141, 235196, 235200, 235211, 235222, 237031, 237042, 237053, 237064, 237171, 237182, 589013, 589024, 589050, 589061, 589094, 589105, 589116, 589120, 589131, 589142, 589153, 589164, 589175, 589186, 589234, 589245

16. Complicaties ter hoogte van de onderste ledematen

Amputaties

280232, 280243, 280254, 280265, 289951, 289962, 290356, 290360, 291270, 291281, 291292, 291303, 291712, 291723, 291734, 291745, 291756, 291760, 292036, 292040, 292375, 292386, 292611, 292622, 292773, 292784

Orthopedisch schoeisel

643252, 643274, 643296, 643311, 643333, 644033, 644195, 653671, 653693,

17. Wondzorgen

424255, 424336, 424351, 424373, 424410, 424491, 424513, 424535, 424550, 424631, 424653, 424675, 424712, 424793, 424815, 424830, 697093

C. Kwalificatiecodes van de verstrekkers

1. Consult bij de huisarts

Kwalificatie: 1,2,3,4,5,6,7,8

2. Consult bij de oftalmoloog

Kwalificatie: 37,370,371,374,378,397

3. Consult bij de internist

Kwalificatie: 58,580,582,584,585,587,588,591,592,593,594,595,597

4. Consult bij de orthopedist

Kwalificatie: 48,480,494,495,496

5. Consult bij de chirurg

Kwalificatie: 14,140,146,151,152,153,154,157,162,166

6. Consult bij de neuroloog

102174,102675

Referentie:

De diabetesconventie. Rapport van het intermutualistisch agentschap in opdracht van het Riziv. juli 2005.